

Challenges and Flaws of the 2006 Guidelines on Unilateral Acts of States in International Law

*Mohsen Mohebi**¹, *Reza Mousazadeh*², *Davoud Hermidas-Bavand*³,
*Mehdi Salimi Moghaddam*⁴

1. Associate Professor, Faculty Member, Department of International Law, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

*. **Corresponding Author:** sd.mohebi@gmail.com

2. Professor, Faculty Member, Department of International Law, Faculty of International Relations, Ministry of Foreign Affairs, Tehran, Iran.

Email: rmousazadeh8@gmail.com

3. Assistant Professor, Department of International Law, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

4. Ph.D. Student in Public International Law, Faculty of Law and Political Sciences, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Email: vekalat8000@gmail.com

S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study

Publisher:
Shahr-e- Danesh
Research And Study
Institute of Law

Article Type:
Original Research

DOI:
10.48300/JLR.2021.297274.1716

Received:
2 July 2021

Accepted:
19 October 2021

Published:
10 December 2022

A B S T R A C T

One of the issues incorporated in the International Law Commission agenda is “Unilateral Acts of States”. In recent decades, states have had many unilateral acts in the international level. Absence of rules for identification of unilateral acts of states and their components according to international law, on the one hand, and importance of codification for such acts, on the other hand, have led to a prolonged analysis of them in the International Law Commission for one decade.

Questions such as whether unilateral acts of states only have legal aspects or also incorporate political acts; or what the elements of independent unilateral act in international law are; or what is the relationship between unilateral acts and other rules of international law such as the Law of Treaties; were discussed in the Commission; and eventually, after ten years of study and analysis,

Copyright & Creative Commons:

© The Author(s). 2021 Open Access. This article is licensed under a Creative Commons Attribution Non-Commercial License 4.0, which permits use, distribution and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. To view a copy of this licence, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

the Commission succeeded in codification of guidelines for this issue, which includes some challenging points.

Keywords: Unilateral Acts of States, Commission of International Law, Guidelines, Estoppel Rule.

Excerpted from the Ph.D. thesis entitled “The international responsibility of the government regarding unilateral actions in international law; Challenges and achievements”, Islamic Azad University, South Tehran Branch, Faculty of Law and Political Sciences.

Funding: The author(s) received no financial support (funding, grants, and sponsorship) for the research, authorship, and/or publication of this article.

Author contributions:

Mohsen Mohebi: Conceptualization, Methodology Validation, Data Curation, Supervision, Project administration.

Reza Mousazadeh: Conceptualization, Validation, Data Curation, Supervision.

Davoud Hermidas Bavand: Data Curation Supervision.

Mehdi Salimi moghaddam: Conceptualization, Methodology, Formal analysis, Investigation, Resources, Writing - Original Draft, Writing - Review & Editing.

Competing interests: The authors declare that they have no competing interests.

Citation:

Mohebi, Mohsen, Reza Mousazadeh, Davoud Hermidas-Bavand & Mehdi Salimi Moghaddam. “Challenges and Flaws of the 2006 Guidelines on Unilateral Acts of States in International Law” *Journal of Legal Research* 21, no. 51 (December 10, 2022): 295-329.

E x t e n d e d A b s t r a c t

One of the issues incorporated in the International Law Commission agenda is “Unilateral Acts of States”. In recent decades, states have had many unilateral acts in the international level. Absence of rules for identification of unilateral acts of states and their components according to international law, on the one hand, and importance of codification for such acts, on the other hand, have led to a prolonged analysis of them in the International Law Commission for one decade.

Questions such as whether unilateral acts of states only have legal aspects or also incorporate political acts; or what the elements of independent unilateral act in international law are; or what is the relationship between unilateral acts and other rules of international law such as the Law of Treaties; were discussed in the Commission; and eventually, after ten years of study and analysis, the Commission succeeded in codification of guidelines for this issue, which includes some challenging points. The two main problems that the Commission faced in its efforts to formulate unilateral acts stemmed from the reports sent by Rodríguez Cedeno. These two problems are: First, the reports were based on case-by-case studies that were the result of a case study of countries that have shown unilateral actions, without reaching a general conclusion so that this result can be applied to all countries. Applied cases. Second, these reports largely followed the models found in the Vienna Convention on the Law of Treaties, thereby diverting the Commission from focusing on the problems that unilateral acts create in practice. Since the activity of the International Law Commission and its final report has a fundamental weakness, the guiding principles approved in 2006, as previously examined, can be listed in three parts: 1- Lack of any tool to determine whether the government The aforementioned is intended to be committed by its unilateral actions. 2- Lack of a basic and comprehensive definition of the unilaterality of the states behavior. 3- Failing to determine the boundaries between the unilateral behavior of states and the Estoppel rule. From 1996 to 2006, the International Law Commission spent ten years working on the issue of unilateral actions by states, and in the end, it failed to make progress on many issues in the development of guiding principles. The International Law Commission concluded its work by presenting agendas that interpreted the problems in this concept. The problems faced by the International Law Commission show that unilateral acts are still only slightly legal according to the rules of international law; These practices are still vague and difficult to apply and, as a result, are not well established. The results of the work of the International Law Commission show that there is no consistent and logical meaning for the concept of what unilateral actions are or when they can be used. It seems that the unilateral acts of governments, at least in a general category, do not have the capacity to be comprehensively compiled, and these acts should be examined independently and

specific to the category and its elements so that they can be regularized in international law. Finally, the work of the International Law Commission led to the approval of applicable guidelines for the unilateral actions of governments with the ability to create legal obligations, known as the 2006 Guidelines. The 2006 Guiding Principles contain 10 principles applicable to unilateral declarations by states capable of creating legal obligations, and each principle is accompanied by an interpretation. These ten principles include various issues, such as the definition, interpretation and competence of states to create unilateral actions, as well as the form of these actions and the possible audience of unilateral actions of states, as well as the conditions of invalidity and how to revoke unilateral actions.

Principle 1 states: Declarations that indicate a states commitment may have effects such as creating legal obligations. In order to recognize that the unilateral declaration presented by a state has an obligation for that state, it should be considered in accordance with the text of the declaration and taking into account the content and conditions under which the declaration was issued, as well as the reactions of the state or states. created by others, to be interpreted. According to the guiding principles, unilateral declarations can be oral or written and its form cannot affect its validity. The eighth principle of the guidelines considers the unilateral declaration's conflict with the mandatory rules of international law to be invalid and null and void. The aforementioned principle, which expresses the invalidity of a unilateral act that is in conflict with an authoritative rule of international law, is derived from Article 53 of the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties. which states: A treaty that is in conflict with a mandatory rule of international law at the time of its conclusion is void. According to the sixth principle, the audience of unilateral acts may be one or more states or the international community. In the ninth principle, the Commission specifies that the obligations contained in unilateral declarations are reserved only for the state that created them. However, the audience of these declarations may bear the obligations that they have accepted. In international law, a state cannot impose obligations without the consent of another state. This principle is also formulated in Article 34 of the Vienna Convention on the Law of Treaties. As a result, no state can impose obligations on the states that it has addressed with that declaration by making a unilateral declaration. to accept In this case, the addressee state or states of the unilateral declaration are obliged to comply with the obligations by announcing their acceptance. Regarding the cancellation and invalidity of the unilateral declaration, the tenth principle of the guide states that the declaration should not be canceled arbitrarily, and any states that created obligations for itself through a unilateral declaration does not have the authority to cancel it.

چالش‌ها و ضعف‌های اصول راهنمای ۲۰۰۶ در مورد اعمال یک‌جانبه دولت‌ها در حقوق بین‌الملل

محسن محبی*^۱، رضا موسی‌زاده^۲، داود هر میداس باوند^۳، مهدی سلیمی
مقدم^۴

۱. دانشیار، عضو هیأت علمی گروه حقوق بین‌الملل، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

*نویسنده مسئول: Email: sd.mohebi@gmail.com

۲. استاد، عضو هیأت علمی گروه حقوق بین‌الملل، دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه، تهران، ایران.

Email: rmousazadeh8@gmail.com

۳. استادیار، گروه حقوق بین‌الملل، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۴. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد

اسلامی، ایران.

Email: vekalat8000@gmail.com

چکیده:

یکی از موضوعاتی که در دستور کار کمیسیون حقوق بین‌الملل در جهت تدوین و توسعه قرار گرفت، اعمال یک‌جانبه دولت‌ها بود. در دهه‌های اخیر دولت‌ها اعمال یک‌جانبه بسیاری در سطح بین‌المللی انجام داده‌اند. از آنجایی که قواعدی برای شناخت و تعیین عناصر این اعمال در حقوق بین‌الملل معاصر وجود ندارد و از طرفی ضرورت قاعده‌مندی این اعمال در حقوق بین‌الملل، باعث شد که این موضوع به مدت ده سال در کمیسیون حقوق بین‌الملل مورد بررسی قرار بگیرد؛ و موضوعاتی از قبیل اینکه آیا اعمال یک‌جانبه دولت جنبه حقوقی دارد یا اعمال سیاسی را هم شامل می‌شود؟ یا اینکه عناصر عمل یک‌جانبه مستقل در حقوق بین‌الملل چیست و اینکه اعمال یک‌جانبه چه ارتباطی با دیگر قواعد حقوق بین‌الملل همچون حقوق معاهدات دارند؟ در کمیسیون مورد بررسی و بحث قرار گرفت که در نهایت پس از ده سال مطالعه و بررسی، کمیسیون مبادرت به تدوین اصول راهنما کرد که دارای نقاط چالش‌برانگیزی می‌باشد.

کپی‌رایت و مجوز دسترسی آزاد:

کپی‌رایت مقاله در مجله پژوهش‌های حقوقی نزد نویسنده (ها) حفظ می‌شود. کلیه مقالاتی که در مجله پژوهش‌های حقوقی منتشر می‌شوند با دسترسی آزاد هستند. مقالات تحت شرایط مجوز Creative Commons Attribution-Non-Commercial License 4.0 منتشر می‌شوند که اجازه استفاده، توزیع و تولید مثل در هر رسانه‌ای را می‌دهد، به شرط آنکه به مقاله استناد شود. جهت اطلاعات بیشتر می‌توانید به صفحه سیاست‌های دسترسی آزاد نشریه مراجعه کنید.

پژوهش‌کده حقوق

نوع مقاله:

پژوهشی

DOI:

10.48300/ILR.2021.297274.1716

تاریخ دریافت:

۱۱ تیر ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش:

۲۷ مهر ۱۴۰۰

تاریخ انتشار:

۱۹ آذر ۱۴۰۱

کلیدواژه‌ها:

اعمال یک‌جانبه دولت‌ها، کمیسیون حقوق بین‌الملل، اصول راهنما، قاعده استاپل.

برگرفته از رساله دکتری با عنوان «مسئولیت بین‌المللی دولت در مورد اعمال یک‌جانبه در حقوق بین‌الملل؛ چالش‌ها و دستاوردها»، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، دانشکده حقوق و علوم سیاسی.

حامی مالی:

این مقاله هیچ حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان:

محسن محبی: مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، اعتبارسنجی، نظارت بر داده‌ها، نظارت، مدیریت پروژه.

رضا موسی‌زاده: مفهوم‌سازی، اعتبارسنجی، نظارت بر داده‌ها، نظارت.

داود هرمیداس باوند: نظارت بر داده‌ها، نظارت، مدیریت پروژه.

مهدی سلیمی مقدم: مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، تحلیل، تحقیق و بررسی، منابع، نوشتن - پیش‌نویس اصلی، نوشتن - بررسی و ویرایش.

تعارض منافع:

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

استناددهی:

محبی، محسن، رضا موسی‌زاده، داود هرمیداس باوند و مهدی سلیمی مقدم. «چالش‌ها و ضعف‌های اصول راهنمای ۲۰۰۶ در مورد اعمال یک‌جانبه دولت‌ها در حقوق بین‌الملل». *مجله پژوهش‌های حقوقی* ۲۱، ش. ۵۱ (۱۹ آذر ۱۴۰۱): ۲۹۵-۳۲۹.

مقدمه

تدوین و توسعه حقوق بین‌الملل از دهه‌های پیش آغاز شده و نقش قابل توجه در تنوع و گسترش حقوق بین‌الملل داشته است. قسمت الف از بند اول ماده ۱۳ منشور ملل متحد از مجمع عمومی این سازمان می‌خواهد تا در راستای انجام وظایف خود مطالعات و همچنین توصیه‌هایی را جهت تشویق توسعه حقوق بین‌الملل و تدوین آن انجام دهد. دو واژه توسعه تدریجی و تدوین را کنار یکدیگر به کار برده است و ماده ۱۵ اساسنامه کمیسیون حقوق بین‌الملل تدوین و توسعه را این‌چنین تعریف می‌کند: تبیین دقیق و علمی قواعد عرفی که در عملکرد کشورها و دکترین موجود بوده و تبدیل آن به قواعد حقوق موضوعه و توسعه حقوق بین‌الملل عبارت است از تهیه پیش‌نویس معاهداتی که موضوع جدید دارند و پیش از این در حقوق بین‌الملل موضوعه یا حقوق بین‌الملل عرفی به آن پرداخته نشده است. در همین راستا کمیسیون حقوق بین‌الملل در اجلاس چهل و هشتم در سال ۱۹۹۶ میلادی به این نتیجه رسید که نسبت به تهیه پیش‌نویس اعمال یک‌جانبه دولت‌ها اقدام کند؛ زیرا که تدوین و توسعه موضوع اعمال یک‌جانبه دولت‌ها را مفید ارزیابی کرد و یکی از دلایلی که کمیسیون برای بررسی موضوع به آن استناد کرد این بود که تاکنون هیچ نهاد بین‌المللی کار جدی در مورد اعمال یک‌جانبه دولت‌ها انجام نداده و همچنین این موضوع در بعضی از نهادهای قضایی بین‌المللی از قبیل دیوان بین‌المللی دادگستری مورد توجه و استناد قرار گرفته است. به عنوان مثال کمیسیون حقوق بین‌الملل به قضیه آزمایش‌های هسته‌ای فرانسه اشاره می‌کند که مورد اعتراض نیوزلند و استرالیا قرار گرفت. یکی دیگر از دلایلی که کمیسیون برای تدوین و توسعه این موضوع به آن استناد کرد، این بود که دولت‌ها در روابط حقوقی و بین‌المللی اعمال یک‌جانبه به روش‌های مختلفی انجام می‌دهند که می‌تواند منشأ تعهدات حقوقی شود. اعمال یک‌جانبه دولت‌ها در شرایط مختلف آثار حقوقی متفاوتی داشته و منشأ احکام دیوان بین‌المللی دادگستری نیز بوده است. موارد مذکور باعث شد که کمیسیون در ظرف ۱۰ سال تلاش خود را معطوف به این امر نماید، در نهایت پیش‌نویس طرح اصول راهنما اعمال یک‌جانبه در سال ۲۰۰۶ تصویب شد. در این مقاله به تحلیل پژوهشی و انتقادی بر عملکرد کمیسیون حقوق بین‌الملل در مورد اعمال یک‌جانبه دولت‌ها و نتیجه‌نهایی کار کمیسیون که اصول راهنما ۲۰۰۶ است، پرداخته می‌شود. در این مقاله مرور تاریخی بر کار کمیسیون حقوق بین‌الملل خواهد شد و بعد از آن اصول راهنمایی ۲۰۰۶ به طور مختصر معرفی می‌شود. سپس چالش‌های عمده‌ای که کمیسیون با آنها روبرو بوده موضوعاتی که در کمیسیون مطرح شده‌اند، تحلیل خواهد شد.

۱- کمیسیون حقوق بین‌الملل و مرور تاریخی بر اعمال یک‌جانبه دولت‌ها

اهمیت تدوین قواعد حاکم بر اعمال یک‌جانبه تا آنجاست که مجمع عمومی سازمان ملل متحد به موجب قطعنامه شماره ۱۶۰/۵۱ مورخ ۱۶ دسامبر ۱۹۹۶ از کمیسیون حقوق بین‌الملل دعوت می‌کند تا ارزیابی بیشتری در خصوص اعمال یک‌جانبه دولت‌ها در جهت تبیین و تعیین حوزه شمول این موضوع انجام دهد.^۱ به موجب این قطعنامه کمیسیون حقوق بین‌الملل در جلسه چهل و هشتم خود اعلام کرد اعمال یک‌جانبه را موضوعی آماده و مقتضی تدوین و توسعه تدریجی حقوق بین‌الملل می‌داند؛ و نهایتاً مجمع عمومی به موجب قطعنامه ۱۵۶/۵۲ مورخ ۱۵ دسامبر ۱۹۹۷ تصمیم کمیسیون حقوق بین‌الملل را تأیید می‌کند.^۲ کمیسیون ضمن اعلام آمادگی برای بررسی موضوع بیان کرد از بین موضوعات پیشنهادی، بررسی موضوع اعمال یک‌جانبه دولت‌ها با توجه به اهمیت آن، فوری و مناسب برای رسیدگی است. کمیسیون حقوق بین‌الملل در سال ۱۹۹۷ رودریگز سدنو^۳ را به عنوان گزارشگر ویژه در خصوص اعمال یک‌جانبه منصوب کرد. در آن زمان به خوبی پذیرفته شده بود که موضوع اعمال یک‌جانبه دولت‌ها یکی از پیچیده‌ترین موضوعاتی است که کمیسیون با آن سر و کار خواهد داشت. برای مثال دوگارد^۴ بیان کرد: که موضوع با تمام موضوعاتی که کمیسیون در گذشته با آن درگیر بوده متفاوت است.^۵ همین‌طور ملوسکانو^۶ ماهیت دشوار و حساس این موضوع را تأیید کرد و گفت: به عنوان شروط مربوط به معاهدات برای حقوق بین‌الملل مهم است.^۷ علاوه بر این گزارش‌های رودریگز سدنو اغلب با مخالفت‌های اعضای کمیسیون روبرو می‌شود، به طوری که پس از ارائه گزارش پنجم، پله^۸ در نظراتش بیان کرد: گزارشگر ویژه به جای آنکه به نقاط مثبتی دست پیدا کند همان چیزهای گذشته را تکرار می‌کند و با این کار باعث تکراری شدن موضوعات در کمیسیون شده است.^۹ در سال ۲۰۰۳ کاسکنمی^{۱۰} بررسی اعمال یک‌جانبه

1. General Assembly resolution, 1996, 51/160, p.13.

2. General Assembly resolution /52/156, para.8.

3. Rodríguez Cedeno

4. Dugard

5. See the statement by Dugard in Summary Record of the 2722nd Meeting, un Doc. A/CN.4/SR.2722, Yrbk of the ilc 2002, Vol. i, p. 76, para. 57.

6. Melescanu

7. See the statement by Melescanu in Summary Record of the 2771st Meeting, un Doc. A/CN.4/SR.2771, Yrbk of the ilc 2003, Vol. i, p. 140, para. 11.

8. Pellet

9. See the statement by Pellet in Summary Record of the 2726th Meeting, un Doc. A/CN.4/ SR.2726, Yrbk of the ilc 2002, Vol. i, p. 99, para. 11

10. Koskenniemi

را به عنوان یک نهاد قانونی مورد شک و تردید قرار داد. اظهارات او باعث شد یک بحث بسیار گسترده در خصوص امکان اجرای این طرح در کمیسیون به وجود آید ولی با وجود دیدگاه‌های متفاوت، به طور کلی از سوی اعضا احساس می‌شد که این موضوع مهم‌تر از آن است که از دستور کار کمیسیون خارج شود. مجدداً در سال ۲۰۰۴ ارائه هفتمین گزارش گزارشگر ویژه با نظرانی مواجه شد که تقریباً خواستار لغو طرح بودند. طبق گفته ادو^{۱۱} دیدگاه‌ها در مورد موضوع مورد بحث خیلی متفاوت بود و بنابراین کمیسیون در یک بن‌بست قرار گرفته بود.^{۱۲} ادو تمایل داشت به کمیسیون پیشنهاد دهد که موضوع را رها کند اما با توجه به کارهایی که تا آن زمان انجام شده بود او چنین کاری نکرد.^{۱۳} تصمیم گرفته شد به منظور رهایی از این بن‌بست و کمک به روند کار کمیسیون یک کارگروه به سرپرستی پله تشکیل شود.^{۱۴} جای امیدواری بود که با ایجاد یک کارگروه موجب تسهیل روند کار کمیسیون و حل اختلافات میان اعضای کمیسیون شود. تا سال ۲۰۰۵ این اختلافات به اوج رسیده بود و با توجه به اختلافات طولانی مدت کاندیوتی^{۱۵} پیشنهاد داد که کمیسیون طرح تهیه مواد پیش نویس در مورد اعمال یک‌جانبه دولت‌ها را تنظیم کند و او استدلال کرد که کمیسیون باید در تنظیم این مواد مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها را تدوین کند که به دولت‌ها در خصوص اعمال یک‌جانبه‌شان کمک می‌کند.^{۱۶} به دنبال پیشنهاد کاندیوتی، گزارش نهم گزارشگر ویژه، شامل ده اصل راهنمای قابل اجرا برای اعمال یک‌جانبه دولت‌ها با قابلیت ایجاد تعهدات حقوقی بود؛ که توسط کمیسیون بررسی شد و سپس به تصویب رسید.^{۱۷}

۲- معرفی اصول راهنما ۲۰۰۶

بعد از مرور اجمالی تاریخی بر کار کمیسیون حقوق بین‌الملل و گزارشگر ویژه در مورد اعمال یک‌جانبه دولت‌ها، در این قسمت به طور خلاصه اصول راهنمای قابل اجرا برای اعمال یک‌جانبه دولت‌ها با قابلیت ایجاد تعهدات حقوقی، معروف به اصول راهنما ۲۰۰۶، جهت بحث و بررسی در سایر قسمت‌های

11. Addo

12. Statement by Addo in Summary Record of the 2818th Meeting, supra note 14, pp. 183-4, paras. 26-8.

13. Ibid., para. 28.

14. Ibid., para. 54.

15. Candiotti

16. See the statement by Candiotti in Summary Record of the 2854th Meeting, un Doc. A/CN.4/SR.2854, 4 August 2005, http://untreaty.un.org/ilc/guide/9_9.htm, p.8.

17. Report of the ilc on the Work of Its 58th Session, un Doc. A/61/10, Yrbk of the ilc 2006, Vol. ii, 362-81.

مقاله، بیان می‌گردد. اصول راهنمای ۲۰۰۶ شامل ۱۰ اصل قابل اجرا در مورد اعلامیه‌های یک‌جانبه دولت‌ها با قابلیت ایجاد تعهدات حقوقی است و هر اصل همراه با یک تفسیر می‌باشد. این ده اصل موضوعات مختلفی را در برمی‌گیرد، از قبیل تعریف، تفسیر و صلاحیت دولت‌ها برای ایجاد اعمال یک‌جانبه و همین‌طور شکل این اعمال و مخاطبان احتمالی اعمال یک‌جانبه دولت‌ها و همچنین شرایط بی‌اعتباری و چگونگی ابطال اعمال یک‌جانبه را شامل می‌شود.

اصل یک بیان می‌کند: اعلامیه‌هایی که نشان از متعهد شدن یک دولت دارد، ممکن است اثراتی از قبیل ایجاد تعهدات حقوقی داشته باشد.^{۱۸} برای تشخیص اینکه اعلامیه یک‌جانبه ارائه شده از سوی یک دولت واجد تعهد برای آن دولت است، بایست آن را متناسب با متن اعلامیه و با در نظر گرفتن محتوا و شرایطی که آن اعلامیه صادر شده است و همچنین واکنش‌های که از سوی دولت یا دولت‌های دیگر به وجود آورده است، تفسیر شود.^{۱۹} بر اساس اصول راهنما، اعلامیه‌های یک‌جانبه می‌تواند شفاهی یا کتبی باشد و شکل آن نمی‌تواند اعتبار آن را تحت تأثیر قرار دهد.^{۲۰} اصل هشتم اصول راهنما، تعارض اعلامیه یک‌جانبه با قواعد آمره حقوق بین‌الملل را موجب بی‌اعتباری و بطلان اعلامیه می‌داند.^{۲۱} اصل مذکور که بیانگر بی‌اعتباری عمل یک‌جانبه که با یک قاعده آمره حقوق بین‌الملل در تعارض می‌باشد، از ماده ۵۳ کنوانسیون وین سال ۱۹۶۹ راجع به حقوق معاهدات استنتاج شده است؛ که بیان می‌دارد: معاهده‌ای که در زمان انعقاد با یک قاعده آمره حقوق بین‌الملل در تعارض باشد، باطل است. بر اساس اصل ششم مخاطبان اعمال یک‌جانبه ممکن است یک یا چند دولت یا جامعه بین‌المللی باشد.^{۲۲} کمیسیون در اصل نهم مشخص می‌کند که تعهدات مندرج در اعلامیه‌های یک‌جانبه تنها به دولت ایجادکننده آن اختصاص دارد. ولی با وجود این مخاطبان این اعلامیه‌ها ممکن است متحمل تعهداتی شوند که آنها را پذیرفته‌اند.^{۲۳} در حقوق بین‌الملل یک دولت نمی‌تواند بدون رضایت دولت دیگر، تعهداتی را تحمیل نماید. این اصل همچنین در ماده ۳۴ کنوانسیون وین در مورد حقوق معاهدات تدوین شده است. در نتیجه هیچ دولتی نمی‌تواند با بیان اعلامیه یک‌جانبه، تعهداتی را نسبت به دولت‌هایی که با آن اعلامیه، آنها را خطاب قرار داده است، تحمیل کند. مگر اینکه دولت مخاطب به‌طور صریح و روشن، تعهداتی را که

18. Guiding Principle 1 of the 2006 Guiding Principles

19. Ibid, Guiding Principles 3, 7.

20. Ibid, Guiding Principle, 5.

21. Ibid, Guiding Principle 8.

22. Ibid, Guiding Principle 6.

23. Ibid, Guiding Principle 9.

از آن اعلامیه ناشی می‌شود، بپذیرد. در این صورت دولت یا دولت‌های مخاطب اعلامیه یک‌جانبه به واسطه اعلام پذیرش خودشان، ملزم به رعایت تعهدات می‌باشند. در خصوص لغو و بی‌اعتباری اعلامیه یک‌جانبه اصل دهم راهنما بیان می‌کند که اعلامیه نباید خودسرانه لغو شود؛ و هر دولتی که به‌واسطه اعلامیه یک‌جانبه، تعهداتی را برای خودش به وجود آورده، این اختیار را ندارد که آن را لغو کند.^{۲۴}

۳- عملکرد کمیسیون حقوق بین‌الملل؛ چالش‌ها و ضعف‌ها

در این قسمت به ارزیابی کار کمیسیون و نتیجه نهایی آن پس از ده سال بحث و گفت‌وگو می‌پردازیم. از یک طرف گزارش‌های ارائه شده به وسیله رودریگز سدنو و همچنین بحث‌هایی که به دنبال آن در کمیسیون مطرح شده است، اطلاعات بسیاری به دست می‌دهد. از طرف دیگر هدف نهایی کمیسیون مورد توجه قرار می‌گیرد. در یادداشت مقدماتی اصول راهنمای کمیسیون حقوق بین‌الملل اظهار شده است: که بسیار مهم است که دولت‌ها بتوانند به طور منطقی تشخیص دهند که تا چه حد عمل یک‌جانبه ممکن است آنها را در سطح بین‌المللی متعهد کند.^{۲۵} پله به عنوان یکی از اعضای کمیسیون بارها تأکید کرده است که هدف این بود که: به دولت‌ها اطلاع دهیم که با اعلامیه‌های خود به عبارتی با تعهدات خود در خطر گرفتار شدن قرار گرفتند. به عنوان مثال دولت‌ها باید بدانند که چه اظهاراتی در عرصه بین‌المللی به عنوان اعمال حقوقی در نظر گرفته شده که می‌تواند علیه آنها استفاده شود.^{۲۶} زیرا هر عمل حقوقی ایجاب می‌نماید که قصد ایجاد آثار حقوقی ناشی از آن وجود داشته باشد. وقتی عمل یک‌جانبه‌ای ابراز می‌شود، دولت ایجادکننده آن باید مطابق همان عمل رفتار نماید؛ زیرا حداقل اثر اعمال یک‌جانبه این است که یک استاپل ایجاد نموده و مانع از آن می‌شود که دولتی که عمل یک‌جانبه به آن قابل انتساب می‌باشد، برخلاف قصد اعلام شده‌اش عمل نماید.^{۲۷} بنابراین هدف کمیسیون ایجاد معیار و شرایطی برای اعمال یک‌جانبه بود که دولت‌ها به‌واسطه آن متعهد می‌شوند. طبیعتاً با توجه به هدف کمیسیون در خصوص بررسی اعمال یک‌جانبه، طیف گسترده‌ای از مسائل بحث شده است که طرح آن در اینجا غیرممکن است؛ بنابراین در این مقاله ما سعی داریم چالش‌هایی که کمیسیون با آن مواجه بود و همچنین ضعف‌های عمده اصول راهنمای ۲۰۰۶ را بررسی و تحلیل نماییم.

24. Ibid, Guiding Principle 10.

25. Ilc Report on the Work of Its 58th Sessiori, supra note 25, p. 366, para. 173.

26. See the statement by Pellet in Summary Record of the 2853rd Meeting, un Doc. A/CN.4/ SR.2853, 6 September 2005, http://untreaty.un.org/ilc/guide/9_9.htm, p. 4.

27. Schwarzenberger, (G), International Law, London, v.2, 1957, 553.

۳-۱ - تغییر رویکرد روش شناختی

رویکرد روش‌شناسی مورد نظر گزارشگر ویژه برای بررسی اعمال یک‌جانبه دولت‌ها نقش مهمی در شکل‌دهی به بحث‌های کمیسیون و جهت‌گیری کلی طرح اعمال یک‌جانبه داشت. تصمیم گزارشگر ویژه و حرکت از یک دیدگاه همه‌جانبه به یک تحلیل مورد به مورد باعث شد که علاقه سایر اعضا به بررسی موضوع اعمال یک‌جانبه کم شود و در نهایت به شکل زودرس به تصمیم نهایی در سال ۲۰۰۶ منجر شود. در طول اولین سال‌های بررسی این موضوع، تأکید بر تهیه پیش‌نویس موادی بود که برای همه اعمال یک‌جانبه دولت‌ها قابل اجرا باشد. اختلاف نظر در کمیسیون باعث شد گزارشگر ویژه رویکرد خود را در سال ۲۰۰۳ تغییر دهد. به طوری که در گزارش ششم، در همان سال رودریگز سدنو (گزارشگر ویژه) به تحلیل موردی اعمال دولت‌ها از قبیل شناسایی پرداخت.^{۲۸} بعضی از اعضای کمیسیون تردیدهایی را در مورد تغییر رویکرد روش‌شناسی توسط گزارشگر ویژه ابراز کردند؛ که این‌گونه بیان شد: او از یک رویکرد کلی به منظور شناسایی قواعد کلی و کاربردی برای همه اعمال یک‌جانبه دولت‌ها، به یک مطالعه مورد به مورد تغییر جهت داد و مشخص نیست که مطالعات موردی او چه ارتباطی با هدف نهایی کار کمیسیون دارد.^{۲۹} گزارشگر ویژه بر رویکرد موردی خود در گزارش‌های هفتم و هشتم اصرار کرد. چیزی که توسط اکثریت اعضای کمیسیون به خوبی پذیرفته نشده بود، به دنبال ارائه گزارش هفتم، گاجا (عضو کمیسیون) اشاره کرد که این گزارش برای ایجاد پیوند لازم میان مطالعه اعمال موردی دولت‌ها و نتیجه‌گیری‌های کلی برای همه اعمال یک‌جانبه نیاز به تجزیه و تحلیل بیشتر دارد.^{۳۰}

رویکرد موردی مورد نظر گزارشگر ویژه در سال‌های بعد ایراد دیگری نیز داشت، آن ایراد این بود که برای تعداد کمی از اعضای کمیسیون حقوق بین‌الملل که اعتقاد داشتند اعمال یک‌جانبه اثرات حقوقی در سطح بین‌المللی ندارد، فرصتی را فراهم کرد که استدلال کنند که قاعده کلی قابل اجرایی برای همه اعمال یک‌جانبه دولت‌ها وجود ندارد؛ بنابراین این طرح بیهوده بوده و باید رها شود. برای مثال کاسکنمی یکی از اعضای کمیسیون بود که گزارشگر ویژه را به خاطر تغییر رویکردش مورد تمجید قرار داد.^{۳۱}

28. Rodríguez Cedeno, Sixth Report on Unilateral Acts of States, un Doc. A/CN.4/534, 53.

29. Report of the ilc on the Work on Its 55th Session, un Doc. A/58/10, Yrbk of the ilc 2003, Vol. ii, 139, para. 278.

30. Report of the ilc on the Work of Its 56th Session, un Doc. A/59/10, Yrbk of the ilc 2004, Vol. ii, p. 225, para. 215. See also the comments by Gaja in Summary Record of the 2813th Meeting, un Doc. A/CN.4/SR.2813, Yrbk of the ilc 2004, Vol. i, p. 158, paras. 43-5.

31. See the statement by Koskeniemi in Summary Record of the 2853rd Meeting, supra note 35, p. 5.

۳-۲- تردید در مورد طرح اعمال یک‌جانبه در کمیسیون حقوق بین‌الملل

در روند کار کمیسیون تردیدهایی به وجود آمد. این تردیدها به دو شکل بود، برخی از اعضای کمیسیون باور داشتند که این موضوع برای تدوین بسیار پیچیده است و بایست روی آن کار کرد. درحالی‌که دیگران، مخصوصاً کاسکنمی روی هم رفته به وجود اعمال یک‌جانبه به عنوان یک تأسیس حقوقی باور نداشتند. دسته قبلی که عمدتاً توسط سیما^{۳۳} و برانلی^{۳۳} ابراز شد بارها شبهاتی را در مورد سازگاری موضوع برای تدوین مطرح کرده بودند.^{۳۴} به هر حال لازم به ذکر است که تردیدهای مذکور از مشکلاتی که کار تدوین با آن مواجه است برمی‌خیزد نه از تردید در مورد الزامات اعمال یک‌جانبه؛ بنابراین به عنوان مثال برانلی چنین اظهار کرد: کمی ناعادلانه بود که بگوییم اعمال یک‌جانبه به عنوان یک تأسیس حقوقی وجود ندارد؛ زیرا آنها به صورت بسیار گسترده به عنوان دسته‌ای از موضوعات قابل بررسی در سطح حقوق بین‌الملل پذیرفته شده‌اند.^{۳۵}

از طرف دیگر تعداد کمی از اعضای کمیسیون که پر سر و صداترین آنها کاسکنمی بود، با این موضوع که اعمال یک‌جانبه اصلاً یک پدیده حقوقی نیست به طور مداوم با ادامه یافتن کار کمیسیون در خصوص اعمال یک‌جانبه مخالفت می‌کردند. کاسکنمی در سال ۲۰۰۲ به عنوان یک عضو تازه‌وارد به کمیسیون با تمام قوا تلاش کرد که اعضای کمیسیون را متقاعد کند که آنها در مورد این موضوع بیهوده خود را خسته کرده‌اند. به گفته کاسکنمی اعمال یک‌جانبه تنها یک پدیده غیرحقوقی است؛ بنابراین تلاش‌های اعضای کمیسیون و گزارشگر ویژه برای تلقی مفهوم حقوقی برای اعمال یک‌جانبه اشتباه بود.^{۳۶} در نهایت هر دو استدلال مخالف در خصوص تدوین موضوع اعمال یک‌جانبه، یعنی استدلال‌های سیما و برانلی از یک طرف و کاسکنمی از طرف دیگر نتیجه یکسانی داشت؛ زیرا به بحث‌های طولانی و بی‌ثمری منجر شدند که امکان پیشرفت کار کمیسیون را گرفتند. در همین زمان ادامه یافتن بحث‌ها در مورد این موضوع گزارشگر ویژه را مجبور کرد که در هر گزارش زمان زیادی را صرف اثبات وجود اعمال یک‌جانبه نکند؛ بنابراین او فرصت پیدا نمی‌کرد در خصوص سایر جنبه‌های مهم موضوع اعمال

32. Simma

33. Brownlie

34. See for example the statements by Simma in Summary Record of the 2722nd Meeting, supra note 11, para. 50, and the statements by Brownlie in Summary Record of the 2772nd Meeting, supra note 15, para. 4.

35. See the statements by Brownlie, op.cit.

36. See the statements by Koskenniemi in Summary Record of the 2722nd Meeting, supra note 11, paras. 38-49.

یک‌جانبه، تمرکز کند. این بحث‌ها و استدلال‌ها تمرکز کمیسیون را نیز بر هم می‌زد و به جای بحث در مورد مسأله اساسی، کمیسیون در یک بن‌بست قرار گرفته بود و دائماً در حال بررسی مجدد موجودیت اعمال یک‌جانبه بود. چیزی که اکثریت اعضا به هر صورت آن را پذیرفته بودند.

۳-۳- وابستگی اعمال یک‌جانبه به کنوانسیون وین در مورد حقوق معاهدات

تا کنگره وین ۱۸۱۵، معاهدات دوجانبه و چندجانبه بین دولت‌ها بسیار کم منعقد می‌شد و حقوق بین‌الملل عرفی بیشتر از طریق اعمال یک‌جانبه و رویه دولت‌ها گسترش می‌یافت اما امروزه در حقوق بین‌الملل معاصر با متحول شدن حقوق معاهدات، بسیاری از اعمال یک‌جانبه در این حوزه ایجاد می‌شود، هرچند اعمال یک‌جانبه دیگری هستند که خارج از حقوق معاهدات لازم است بررسی شوند. رابطه میان اعمال یک‌جانبه و معاهدات بین‌المللی بسیار زیاد و همیشگی است ولی به‌طور کلی اعمال یک‌جانبه یا در تعارض با حقوق معاهدات هستند که این اعمال باطل و فاقد اثر حقوقی می‌باشد و یا اینکه اعمال یک‌جانبه در جهت تشکیل تعهدات قراردادی و انسجام حقوق معاهداتی هستند. گاهی اعمال یک‌جانبه سنگ بنای ایجاد یک معاهده بین‌المللی دوجانبه یا چندجانبه می‌شود. به نحوی که یک دولت با اتخاذ یک تصمیم یک‌جانبه که توسط دولت یا دولت‌های دیگر مورد قبول قرار می‌گیرد و در آن مورد یک معاهده یا کنوانسیونی موجود نیست، در واقع پایه و زیربنای تشکیل یک معاهده را می‌گذارد.^{۳۷} گاهی تمایز بین حقوق اعمال یک‌جانبه و حقوق معاهدات روشن نیست ولی به‌طور کلی معاهدات از توافق و تطبیق بین اراده دو یا چند دولت به منظور رسیدن به هدف اثر حقوقی مطابق حقوق بین‌الملل به وجود می‌آیند.^{۳۸}

اقداماتی همچون امضا، تصویب، تعلیق، فسخ، رزرو، اعمال حقوقی یک‌جانبه‌ای هستند که با توجه به شرایط معاهده ممکن است از طرف دولتی اعمال شوند. در واقع این اعمال وابسته به حقوق معاهدات هستند و بدون وجود معاهده موضوعیت پیدا نمی‌کنند. این اعمال اگرچه اعمال یک‌جانبه حقوقی به نظر می‌رسند ولی دارای ماهیت مستقل نیستند و وجود آنها وابسته به وجود معاهده است. در واقع این اعمال بسته به شرایط و توافقات بین‌المللی قابلیت اعمال پیدا می‌کند. امضای معاهده یک عمل یک‌جانبه رسمی است که با استفاده از آن یک کشور موافقت می‌کند تا متن مذاکره‌ای را که در تنظیم آن

37. Dupuy, (v), *A hand book on the new law of the sea*, Martinus Nijhoff publishers, 1991, p43.

38. Degan, V. D. — "Unilateral Act as a Source of Particular International Law", *Finnish Yearbook of International Law*. vol. 5(1994), 278.

مشارکت داشته، پذیرفته باشد؛ و نمی‌توان منکر اثر حقوقی آن شد؛ زیرا دولت به واسطه امضا، توافقات انجام شده را پذیرفته که بعداً تصویب کند؛ اما دیوان بین‌المللی دادگستری در پرونده‌های مختلف به‌ویژه در قضیه دعوی فرانسه علیه نروژ (وام) این اعمال را ناشی از حقوق معاهدات می‌داند.^{۳۹} از منظری دیگر معاهدات بین‌المللی وجود دارد که اقدام به اعمال یک‌جانبه برای دولت‌ها را به رسمیت شناخته‌اند یعنی این حق را برای دولت‌ها در نظر گرفته‌اند. به عنوان مثال در کنوانسیون ۱۹۵۸ حقوق دریاها، به اعمال یک‌جانبه دولت‌ها در ضمن مواد ۱ تا ۳ کنوانسیون فلات قاره اشاره شده است. یا در کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها همچنین به دولت‌های عضو طبق ماده ۶۱ اجازه داده است تا برای حفاظت از منابع دریایی و در صورت در نظر گرفتن منافع جامعه بین‌المللی می‌توانند نسبت به وضع قوانین یک‌جانبه اقدام کنند. در واقع این معاهدات هستند که برای اعمال یک‌جانبه اعتبار ایجاد می‌کنند و این اعمال به‌واسطه حقوق بین‌الملل معاهداتی یا عرفی پیشین صورت می‌پذیرد. برخی اعمال یک‌جانبه، حقوقی وجود دارند که موکول به یک رابطه قراردادی هستند. رزرو، فسخ، اختتام معاهده و تنفیذ، اعمال یک‌جانبه‌ای هستند که تحقق آن منوط به وجود معاهده می‌باشد.^{۴۰} برخی از حقوق دانان بر این باور هستند که اعمال یک‌جانبه مقدمه یک معاهده است و یا ممکن است به صورت بخشی از یک رابطه دوجانبه بین دو دولت باشد. پیشنهاد انعقاد معاهده و قبول آن از طرف دولت دیگر هر کدام اعمال یک‌جانبه هستند که مبانی اساسی هر معاهده دوجانبه‌ای را شکل می‌دهند، به عبارتی دیگر دو اعلامیه یک‌جانبه، جایگزین و معادلی برای یک معاهده رسمی می‌باشد.^{۴۱} اما کمیسیون در خصوص ارتباط اعمال یک‌جانبه و حقوق معاهدات با مشکلاتی روبرو شد. گزارشگر ویژه بسیار جدی تلاش می‌کرد که از مدل کنوانسیون وین در مورد حقوق معاهدات پیروی کند، وی در گزارش سوم بیان کرد: به نظر ما مفید است که از روش و ساختار کنوانسیون حقوق معاهدات ۱۹۶۹ پیروی کنیم.^{۴۲} در حقیقت پیش‌نویس مواد در پنج گزارش اول رودریگز سدنو، مواد مرتبط با کنوانسیون وین را منعکس می‌کند. گزارش‌های او شامل پیش‌نویس موادی در مورد ظرفیت دولت‌ها برای ایجاد اعمال یک‌جانبه است. به هر حال به دلیل مقایسه بیش از حد با حقوق معاهدات، باعث شد گزارشگر ویژه از مشکلات خاصی که اعمال یک‌جانبه حقوقی در عمل

39. Case of Certain Norwegian Loans (France v. Norway) (1957) I.C.J. Reports. p.23-24.

40. Fidler, (w), Unilateral acts in international law, in Bernhardt Encyclopedia in public international law, instalment 71984. P.518.

41. Verzijl(t.h.w), "International law in historical perspective" nijhof-leiden, 1973, P.190.

42. Rodríguez Cedeño, Third Report on Unilateral Acts of States, un Doc. A/CN.4/505, p. 247, at p. 251, para. 21.

ایجاد می‌کند چشم‌پوشی کند. کمیسیون در سال ۲۰۰۰ در این باره به او تذکر داد: پیروی بسیار زیاد از کنوانسیون بین به صلاح نیست، زیرا که بین قواعد حقوق معاهدات و قواعد مربوط به اعمال یک‌جانبه دولت‌ها اختلافات بسیاری است.^{۴۳} کمیسیون متوجه شد که از مراحل اولیه کار بر روی موضوع اعمال یک‌جانبه دولت‌ها، یکی از مشکلات عمده مرتبط با این اعمال، شیوه ایجاد تمایز میان آنها و اعمالی است که اثر حقوقی در سطح بین‌المللی ندارد. به‌هرحال با تمسک به مدل کنوانسیون حقوق معاهدات وین و ارائه طیف گسترده‌ای از موضوعات، گزارش‌های رودریگز سدنو توانست تمرکز را از مسائل اساسی مانند تمایز بین اعمال یک‌جانبه حقوقی و اعمال یک‌جانبه سیاسی به مسائل درجه دوم و کم‌اهمیت‌تر، مانند صلاحیت دولت‌ها برای ایجاد اعمال یک‌جانبه سوق دهد. در نتیجه این مسائل عمده حل نشده دائماً در بحث‌ها و گفت‌وگوها مطرح می‌شد و کار گزارشگر ویژه و کمیسیون را مختل می‌کرد. در نهایت کمیسیون به این نتیجه رسید برای تهیه قواعد مربوط به اعمال یک‌جانبه بهتر است بر اساس قواعد حقوق معاهدات عمل نشود تا از اشتباهات جلوگیری شود.^{۴۴}

۴- ضعف‌های اصول راهنما ۲۰۰۶

کمیسیون حقوق بین‌الملل علی‌رغم مشکلاتی که در تدوین اعمال یک‌جانبه دولت‌ها داشت، تمرکز خود را بر روی محصول نهایی کمیسیون یعنی اصول راهنما ۲۰۰۶ گذاشت. در این قسمت به عملکرد کمیسیون حقوق بین‌الملل و نقاط ضعف اصول راهنما می‌پردازیم. به نظر پژوهشگر اصول راهنما سه ضعف و ایراد دارد: اول، تمایز بین اعمال یک‌جانبه حقوقی و اعمال یک‌جانبه سیاسی؛ دوم، در تعریف عناصر یک‌جانبه‌گرایی و سومین ایراد عدم تفکیک و مشخص کردن اعمال یک‌جانبه و قاعده استاپل؛ که این ضعف‌های اساسی اصول راهنما ۲۰۰۶ را دچار چالش می‌کند.

۴-۱- تمایز بین اعمال یک‌جانبه حقوقی و اعمال یک‌جانبه سیاسی

دولت‌ها اعمال یک‌جانبه با هر دو ماهیت حقوقی و سیاسی می‌توانند ایجاد کنند. عمل سیاسی^{۴۵} رسمی در حوزه سیاسی ممکن است صرفاً دارای ویژگی‌های سیاسی باشد؛ یعنی شامل مقاصدی که منحصرأ در زمینه سیاسی و در ارتباط با دولت‌های دیگر است، اما به هیچ وجه از دیدگاه حقوق بین‌الملل منشأ آثار

43. Report of the ilc on the Work of Its 52nd Session, un Doc. A/55/10, Yrbk of the ilc 2000, Vol. ii, p. 92, para. 537.

44. Report of the ilc on the Work of Its 56th Session, supra note 41, p. 225, para. 213.

45. Political Act

حقوقی نیست. ولی عمل حقوقی از بسیاری جهات همچون محدوده، حیطة، تأثیر و مکانیسم‌های که رعایت شدنشان از طرف دولت‌هایی که آنها را ایجاد می‌نمایند، تضمین می‌کند، با عمل سیاسی متفاوت است.

عمل سیاسی می‌تواند به عنوان عملی که دولتی به قصد ایجاد روابط سیاسی با دولت دیگر انجام می‌دهد تعریف شود؛ این روابط خارج از قلمرو حقوقی است و به نظر می‌رسد که احساس التزام آن دولت به این عمل سیاسی بیشتر از اینکه ناشی از حقوق بین‌الملل باشد از اخلاق و سیاست است. از تفکیک میان این دو دسته اعمال در فرض عدم ایفای تعهد ناشی از آنها می‌توان گفت که یک دولت می‌تواند به نقض عمل خاص سیاسی در حوزه سیاسی معترض شود، بدون اینکه بتواند در قلمرو حقوقی آن را تعقیب کند. ولی اگر نقض مربوط به تعهد حقوقی باشد هر دو اختیار وجود دارد؛ یعنی هم می‌توان نسبت به آن اعتراض سیاسی نمود و هم به اقامه دعوی حقوقی پرداخت.

در این خصوص خصوصیات سیاسی یا حقوقی قصد دولت‌هایی که یک اعلامیه صادر می‌کنند باید به طور واقعی معین شود؛ به عبارت دیگر باید مشخص شود که هدف یک دولت ایجاد تعهد حقوقی بوده یا سیاسی، هرچند این معیار بسیار مفید است ولی مسأله مهم به‌کارگیری این معیار است.^{۴۶}

با بررسی بحث‌های کمیسیون حقوق بین‌الملل، مشخص می‌شود که اعضای کمیسیون از همان ابتدا، کار بر روی طرح اعمال یک‌جانبه، بررسی تمایز بین اعمال یک‌جانبه حقوقی و اعمال یک‌جانبه سیاسی را یک مسأله مهم می‌دانستند. بعد از اولین گزارش دوگارد اشاره کرد: کمیسیون مجبور است با این واقعیت کنار بیاید که ایجاد تمایز بین اعمال یک‌جانبه که اثر حقوقی دارد با اعمالی که صرفاً سیاسی هستند، کار بسیار مشکلی است.^{۴۷} طبق گفته‌های گزارشگر ویژه، معیار ایجاد تمایز بین اعمال حقوقی و سیاسی قصد دولت ایجادکننده آن برای اثر حقوقی است. این نظر گزارشگر ویژه مورد پذیرش اکثریت اعضای کمیسیون قرار گرفت.^{۴۸} با این حال نه در گزارش اول و نه در گزارش‌های بعدی، گزارشگر ویژه توضیح نداد که چگونه عنصر قصد در عمل تعیین می‌شود؛ به عبارت دیگر چگونه بین منشأ اعمال یک‌جانبه حقوقی و سیاسی می‌توان تمایز قائل شد. اعضای کمیسیون تأکید داشته‌اند که باید ابزاری تعیین شود که به واسطه آن بتوان وجود قصد برای ایجاد اثر حقوقی دولت را احراز کرد. به طوری

46. HIGGINS_Rosalin, *International Law and how we use it*, Clarendon Press, 1995, 35.

47. See the statement by Dugard in Summary Record of the 2526th Meeting, un Doc. A/CN.4/ SR.2526, Yrbk of the ilc 1998, Vol. i, p. 49, para. 3.

48. V. Rodríguez Cedeño, First Report on Unilateral Acts of States, un Doc. A/CN.4/486, p. 319, at para. 44.

که کلدکین^{۴۹} یکی از اعضای کمیسیون در سال ۲۰۰۴ بیان کرد: چه معیاری تعیین می‌کند که عمل یک‌جانبه حقوقی است و عنصر اصلی قصد در عمل یک‌جانبه حقوقی که دولت به واسطه آن تعهداتی را تحت حقوق بین‌الملل می‌پذیرد را چگونه می‌توان تعیین کرد؟ آیا دولت یک عمل یک‌جانبه را ایجاد کرده؟ یا اصلاً چنین قصدی نداشته است؟^{۵۰} اعضای کمیسیون بارها تأکید کرده‌اند که شرایطی را که یک عمل در آن واقع می‌شود اهمیت بسیاری در شناسایی قصد دولت دارد. متأسفانه گزارشگر ویژه اهمیت چندانی به این موضوع نداد. مجدداً در سال ۲۰۰۴ کمیسیون گزارشگر ویژه را به دلیل کم‌توجهی به موضوع شرایط و تعیین ماهیت الزام‌آور تعهدات عمل یک‌جانبه مورد انتقاد قرار داد.^{۵۱} بی‌توجهی گزارشگر ویژه به توصیه کمیسیون، نقطه‌ضعفی بود که محصول نهایی کار کمیسیون یعنی اصول راهنما را به خطر انداخت. نه متن اصول راهنما ۲۰۰۶ و نه توضیحات همراه آن، هیچ ابزار تفسیری مشخصی ارائه نمی‌دهد که قصد دولت برای ایجاد تعهدات را آشکار کند. برای توضیح بیشتر متن اصل راهنما شماره یک را مرور می‌کنیم: اعلامیه‌های یک‌جانبه که به صورت علنی بیان می‌شوند و مبین قصد متعهد شدن هستند، می‌تواند موجب تعهدات حقوقی باشند. در صورت جمع این شرایط ماهیت الزام‌آور این اعلامیه‌ها بر اساس حسن نیت است. دولت‌های ذی‌ربط می‌توانند آنها را مورد استناد قرار دهند و همچنین حق دارند که بخواهند به این تعهدات احترام گذاشته شود.^{۵۲} تفسیرهای همراه اصل شماره یک بر اهمیت قصد دولت در زمینه ایجاد اعمال یک‌جانبه تأکید می‌کند اما چیز بیشتری ارائه نمی‌دهد: متن اصل راهنما شماره یک به دنبال تعریف اعمال یک‌جانبه به معنای واقعی کلمه و هم نشان دادن اساس اعمال یک‌جانبه می‌باشد، مستقیماً از رأی مورخ ۲۰ دسامبر ۱۹۷۴ دیوان در قضیه آزمایش‌های هسته‌ای الهام گرفته است؛ و در قضیه اختلافات مرزی بوریکنافاسو و جمهوری مالی، دیوان بسیار مراقب بود که اشاره کند همه اینها به قصد دولت مربوطه بستگی دارد.^{۵۳} طبق اصل راهنما شماره ۳، برای تعیین اثرات حقوقی این اعلامیه‌ها لازم است، محتوای آنها را در نظر بگیریم؛ یعنی تمامی شرایط واقعی که اعلامیه در آن ابراز شده و واکنش‌هایی که دولت‌های دیگر نسبت به آن داشته‌اند.^{۵۴} مفاد اصل

49. Kolodkin

50. See the statement by Kolodkin in Summary Record of the 2813th Meeting, supra note 41, p. 159, para. 47.

51. Report of the ilc on the Work of Its 56th Session, supra note 41, pp. 230–1, para. 234.

52. Guiding Principle 1, ibid.

53. Case concerning the Frontier Dispute, icj Reports 1986, p. 554, at p. 573.

54. Guiding Principle 3, ibid., p. 371.

راهنمای شماره ۳ نیز از آرای مربوط به قضیه آزمایش‌های هسته‌ای الهام گرفته است.^{۵۵} عمده‌ترین مشکل کمیسیون در مورد این موضوع، ناتوانی در ارائه معیارهای اساسی، برای تعیین عناصر قصد ایجاد اثرات حقوقی اعمال یک‌جانبه دولت‌ها است. اصول راهنما مطلب جدیدی را به آنچه دیوان قبلاً در قضیه آزمایش‌های هسته‌ای اعلام کرده بود، اضافه نمی‌کند. به عنوان مثال دیوان دادگستری بین‌المللی و دیوان دائمی دادگستری در قضیه گرینلند شرقی و مارو ماتیس^{۵۶} و آزمایش‌های هسته‌ای اعلامیه‌های متنوع صادره را بدون اینکه بر مبنای قاعده عرفی یا قراردادی باشند الزام‌آور تلقی نمودند و این به معنی شناسایی ویژگی استقلال اراده و قصد در ایجاد عمل یک‌جانبه است.^{۵۷}

۴-۲- عنصر استقلال در ماهیت اعمال یک‌جانبه دولت

موضوع دیگری که باعث طرح بحث‌های مفصلی در کمیسیون شد، ماهیت استقلال اعمال یک‌جانبه دولت‌ها بود؛ به عبارت دیگر عنصر استقلال در یک‌جانبه‌گرایی. به منظور تعریف یک‌جانبه‌گرایی گزارشگر ویژه در دومین گزارش خود تمایز بین اعمال یک‌جانبه مستقل و غیرمستقل را مطرح کرد. طبق اظهارات رودریگز سدنو اعمال مستقل یک‌جانبه دو ویژگی دارند: اول آنهایی که هیچ‌گونه وابستگی به هنجارهای قانونی از پیش موجود ندارند، دوم اعمالی که موجودیت آنها مبنی بر موافقت مخاطبان یا هر رفتاری از سوی مخاطبان نیست.^{۵۸} بنابراین بر اساس این مفهوم از استقلال، رودریگز سدنو معتقد است که آنچه قبلاً به عنوان قواعد معاهداتی یا عرفی در حقوق بین‌الملل در نظر گرفته شده است و همچنین اقداماتی که نیاز به هر شکل از موافقت مخاطبان داشته باشد، از حوزه اقدامات کاری کمیسیون خارج می‌شود. مفهوم مورد نظر گزارشگر ویژه از استقلال، واکنش‌های متفاوتی در کمیسیون داشت. برخی از اعضا از قبیل پله، کاندیوتی و ادو اعتقاد داشتند که تعریف مفهوم استقلال که از سوی گزارشگر ویژه مطرح شده بود، بیش از حد مبهم بود و اینکه ماهیت مستقل یا وابسته اعمال یک‌جانبه در درجه دوم اهمیت قرار دارد.^{۵۹}

پله معتقد بود که اعمال یک‌جانبه‌ای که وابستگی به حقوق بین‌الملل از پیش موجود ندارند مانند

55. Nuclear Tests Case, Australia vs France, icj Reports 1974, p. 253.

56. Mavromatis

57. Rubin, (A), "The International Legal effects of unilateral declaration" *A.J.I.L.*, Vol. 71, 1977, p3.

58. Rodríguez Cedeño, Second Report on Unilateral Acts of States, un Doc. A/CN.4/500, p. 195, at p. 202, paras. 62-3.

59. See the statements by Pellet, Candioti and Addo in Summary Record of the 2603rd Meeting, un Doc. A/CN.4/SR.2603, Yrbk of the ilc 1999, Vol. i, pp. 261-4, paras. 12-35.

اعلامیه فرانسه در قضیه آزمایش‌های هسته‌ای و اعمالی که وابستگی به قواعد عرفی یا معاهداتی حقوق بین‌الملل دارند، مانند اینکه دولتی مرز آبی خود را تا ۱۲ مایل گسترش دهد، هیچ تفاوتی ندارند.^{۶۰} دیگر اعضا از قبیل روزنستاک^{۶۱}، لوکاشوک^{۶۲}، اکونومیدس^{۶۳}، قویاً از مفهوم استقلال که توسط گزارشگر ویژه بیان شده بود، حمایت کردند. روزنستاک اظهار داشت که عنصر استقلال در تمام اعمال یک‌جانبه دولت‌ها تلویحاً وجود دارد.^{۶۴} اکونومیدس متقاعدکننده‌ترین استدلال را در حمایت از عنصر استقلال اعمال یک‌جانبه بیان کرد. طبق نظر وی حوزه حقوقی که عمل یک‌جانبه در چهارچوب آن رخ می‌دهد، اهمیت دارد. به نظر او اعمال یک‌جانبه‌ای که در حقوق بین‌الملل عرفی یا معاهداتی شکل می‌گیرد، به دلیل اینکه رژیم حقوقی شناخته شده دارند، جای بحث در کمیسیون ندارد. آنچه برای کمیسیون حقوق بین‌الملل اهمیت دارد عملی است که با هیچ کدام از منابع حقوق بین‌الملل چه عرفی چه قراردادی ارتباط ندارد.^{۶۵} اختلاف نظر در کمیسیون باعث شد مسأله استقلال ناتمام باقی بماند و پیشنهاد شد که در زمان دیگری مجدداً بررسی شود. با این حال موضوع استقلال عمل یک‌جانبه مسکوت گذاشته شد و دیگر هیچ‌وقت مطرح نشد. نتیجه شکست کمیسیون در ایجاد هم‌نوایی در مورد عمل استقلال یک‌جانبه این بود که اصول راهنما ۲۰۰۶ هیچ تعریفی از ماهیت یک‌جانبه‌گرایی ارائه نداد. در حقیقت اصول راهنما هیچ اشاره‌ای به ماهیت یک‌جانبه اعلامیه‌های یک‌جانبه نکرد؛ بنابراین کمیسیون نتوانست به‌طور واقعی به دولت‌ها در تعیین اینکه آیا یک عمل مشخص واقعاً یک‌جانبه است یا نه کمکی نماید. با بررسی بحث استقلال در کمیسیون به نظر می‌رسد که اعضای کمیسیون در یک جدال نظری گرفتار شده بودند. از این رو توجه به جنبه‌های عملی موضوع از دست رفت. در واقع موضوع اصلی ارائه یک تعریف انتزاعی از عناصر یک‌جانبه‌گرایی نبود، بلکه موضوع اصلی محدود کردن حوزه اقدامات کاری کمیسیون بود که می‌توانست به راحتی با اشاره به قواعد عرفی یا معاهداتی این موضوع توضیح داده شود و مشخص گردد.

۴-۲-۱- ویژگی‌های اعمال یک‌جانبه مستقل

در این قسمت به نظر نگارندگان، ویژگی‌های عمل یک‌جانبه مستقل بیان می‌شود. برخی از اعمال یک‌جانبه از طریق معاهدات یا عرف بین‌المللی صادر می‌شوند یعنی عرف و معاهدات بین‌المللی این

60. Statements by Pellet, *ibid.*, para. 19.

61. Rosenstock

62. Lukashuk

63. Economides

64. Statement by Rosenstock, *ibid.*, para. 17.

65. Statement by Economides, *ibid.*, para. 23.

مجوز را به دولت‌ها می‌دهد که رفتارهای یک‌جانبه‌ای را انجام دهند و آثار حقوقی ناشی از این اعمال در خود معاهدات یا عرف بین‌الملل پیش‌بینی شده است، به مانند تفسیر یک‌جانبه دولت‌ها برای یک ماده یا مواردی از معاهده که به صورت یک‌جانبه صادر می‌کنند. یا اقداماتی که مؤثر در روند شکل‌گیری عنصر مادی عرف بین‌المللی هستند یا اختیاراتی که دولت‌ها به واسطه عرف و معاهده پیدا می‌کنند که به شکل یک‌جانبه اعمالی را انجام دهند؛ اما دسته‌ای دیگر از اعمال یک‌جانبه وجود دارند که ویژگی‌های مختص به خود را دارد که می‌توان از آنها به عنوان اعمال یک‌جانبه خاص یا مستقل نام برد؛ که در ادامه به اختصار بیان می‌شود.

۴-۲-۲- عنصر استقلال در اعمال یک‌جانبه

این امکان وجود دارد که اعمال یک‌جانبه با دیگر اعمال حقوقی که ناشی از عرف بین‌المللی یا قراردادهای بین‌المللی هستند مرتبط باشند؛ اما همان‌طور که قبلاً اشاره شد عمل یک‌جانبه مستقل عملی است که با سایر قواعد حقوق بین‌الملل همچون حقوق عرفی و معاهداتی مرتبط نباشد و به‌طور مستقل ایجاد شود و منبع تعهد قرار گیرد. برعکس تعهدات عرفی و معاهداتی در حقوق بین‌الملل که رضایت دولت‌های دیگر شرط ایجاد و بقای آن می‌باشد در خصوص اعمال حقوقی یک‌جانبه که دولتی تعهداتی را می‌پذیرد، رضایت ضرورت ندارد. دیوان صراحتاً در پرونده آزمایش‌های هسته‌ای اعلام کرد که برای اعتبار اعمال یک‌جانبه به هیچ‌گونه رضایتی نیاز نیست.^{۶۶} از سوی دیگر ضرورت رضایت دولت دیگر ویژگی مستقل بودن اعمال یک‌جانبه را مخدوش می‌کند. عمل یک‌جانبه که از طرف دولت انجام می‌شود در اشکال مختلفی می‌تواند باشد به عنوان مثال دولتی از طریق امضا، تصویب یا الحاق یا حق شرط، تعهدات مندرج در معاهده‌ای را می‌پذیرد یا از طریق اعلامیه تفسیری به طور یک‌جانبه نظرش را در مورد برخی از مفاد معاهده بیان می‌کند یا به عنوان نمونه‌ای دیگر، اعلامیه‌های یک‌جانبه‌ای که دولت‌ها بر اساس ماده ۳۶ اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری صادر می‌کنند و به واسطه آن صلاحیت دیوان را برای رسیدگی به اختلافات خود با دیگر دولت‌ها قبول می‌نمایند و نمونه‌های دیگر از این قبیل اعمال یک‌جانبه محسوب می‌شوند. ولی در دسته‌بندی اعمال یک‌جانبه مستقل، به لحاظ فقدان عنصر استقلال قرار نمی‌گیرند زیرا که اعمال یک‌جانبه مستقل اعمالی هستند که به واسطه اراده دولت بانی (مباشر) و بر اساس اراده صرف شکل می‌گیرند. اعمال یک‌جانبه خاص هرچند از لحاظ

66. ICJ, Nuclear Tests (Australia v. France), Judgment of 20 December 1974, para 50.

شکلی و نوع ابراز شبیه دیگر اعمال یک‌جانبه هستند اما به واسطه ویژگی استقلال اراده دولت بانی، متمایز می‌شوند.^{۶۷} به عنوان مثال وقتی دولتی با صدور اعلامیه یک‌جانبه (عمل یک‌جانبه) صلاحیت اجباری دیوان را می‌پذیرد آثار حقوقی این اعلامیه به واسطه محتوای ماده ۳۶ اساسنامه دیوان ایجاد می‌شود نه به دلیل اراده دولت صادرکننده اعلامیه. فیتز موریس^{۶۸} اعلامیه‌های یک‌جانبه را به سه دسته تقسیم‌بندی می‌کند: ۱- اعلامیه‌هایی که نه در شکل و نه در محتوا یک‌جانبه نیستند؛ ۲- اعلامیه‌هایی که هم در شکل و هم در محتوا یک‌جانبه هستند؛ ۳- اعلامیه‌هایی که در شکل یک‌جانبه هستند و در محتوا یک‌جانبه نیستند.^{۶۹} وی اعلامیه‌های دسته دوم را اعلامیه‌های یک‌جانبه‌ای می‌داند که در پاسخ و در مقابل توافقی دیگر صادر نمی‌شوند.^{۷۰}

به نظر وی اعلامیه‌های یک‌جانبه دسته دوم به دلیل قواعد عرفی یا مقررات معاهده‌ای انجام نشده بلکه به طور مستقل و بر اساس اراده دولت بانی (مباشر) ایجاد می‌شوند و این ویژگی، استقلال اراده در عمل یک‌جانبه نام برده می‌شود. از بین اعضای کمیسیون پله و برونو سیما از مخالفان جدی عنصر استقلال به عنوان یکی از ویژگی‌های عمل یک‌جانبه بودند. پله اعتقاد داشت مفهوم مستقل بودن به شدت مبهم است، زیرا هر کسی تعریف خود را از آن ارائه می‌دهد و دیدگاه‌های اعضا نیز، نشان می‌دهد که هیچ‌کس نمی‌داند مستقل بودن به چه معناست.^{۷۱} دوگارد نیز معتقد بود که مفهوم استقلال باعث ابهام بیشتر مباحث مربوط به اعمال یک‌جانبه می‌شود.^{۷۲} گزارشگر ویژه (رودریگز سدنو) در گزارش اول خود در خصوص حذف ویژگی استقلال بیان می‌کند: اعمال یک‌جانبه‌ای که به عنوان مثال برای تعیین حدود دریایی انجام می‌شوند به دلیل قواعد از پیش موجود همانند عرف یا قواعد معاهداتی مربوطه، دارای اثر حقوقی هستند. اگر این اعمال عمل یک‌جانبه به معنای خاص در نظر گرفته شود، نتیجه غیرمنطقی در بر خواهد داشت؛ زیرا که دولت با عمل یک‌جانبه تعهداتی برای طرف ثالث ایجاد می‌کند به فرض اینکه دولتی منطقه انحصاری اقتصادی خود را تعیین می‌کند و از این طریق تعهداتی را برای طرف مقابل پدید می‌آورد.^{۷۳} برخی از مخالفان درج عنصر استقلال در تعریف عمل یک‌جانبه، با توجه به استدلال‌های

67. Rubin, Alferd, The International Legal Effects of Unilateral Declaration, *AJIL*.71(1)(1977),..5

68. Fitzmaurice

69. Fitzmaurice, Sir Gerald, "The law and procedure of the International Court of Justice 1951-54: Treaty Interpretation and Other Treaty Points" *BYIL*. 33(1957), .229.

70. Ibid, 231.

71. ILC.Ybk.1999.VoL I,PP261&264,paras 13&35.

72. Ibid, P264, para 37.

73. UN Doc, A/CN.4/486,pp.105_107.

گزارشگر ویژه بر این باور بودند که با وجود حذف عنصر استقلال از دستور کار، کمیسیون نباید اعمال یک‌جانبه‌ای را بررسی کند که در حوزه حقوق عرفی و حقوق معاهدات قرار دارند زیرا موضوعات و مسائل مربوطه به این حوزه‌ها از حقوق بین‌الملل، با مسائل مربوط به اعمال یک‌جانبه تفاوت دارد.^{۷۴} برخی از حقوق‌دانان بین‌المللی در نظریات خود بر ضرورت عنصر استقلال برای اعمال یک‌جانبه تأکید کرده‌اند، زمانک^{۷۵} بیان می‌کند: اعمال یک‌جانبه غیرمستقل، قسمتی از عناصر ایجاد معاهدات یا عرف بین‌المللی هستند و باید در چهارچوب حقوق معاهداتی یا عرفی مورد ارزیابی و سنجش واقع شوند. ولی اعمال حقوقی یک‌جانبه مستقل ابزارهای ارتباطی مطابق نظم حقوقی بین‌المللی تلقی می‌شوند و انجام آن به قصد تأیید یا ایجاد موقعیت حقوقی دولت بانی در اجرای قاعده مربوطه حقوق بین‌الملل می‌باشد.^{۷۶} یکی دیگر از حقوق‌دانان بین‌المللی، به نام سوی^{۷۷} بیان می‌کند: برای اینکه اعمال یک‌جانبه اثر حقوقی داشته باشند باید تجلی اراده دولت، مستقل از تجلی اراده دیگر تابعان حقوق بین‌الملل باشد. وی می‌گوید مثلاً اگر در معاهده‌ای حق شرط ممنوع شده باشد، این حق شرط ممنوع است و اگر مجاز باشد، ابراز حق شرط، یک اعلامیه جانبیه است که اثرش محصول مقررات آن معاهده تلقی می‌شود؛ اما مثلاً اگر دولتی اعلامیه تفسیری صادر کند و این اعلامیه واقعاً تفسیر آن معاهده باشد، باید آن را یک اعلامیه یک‌جانبه مستقل دانست. در واقع درست است که این اعلامیه به دلیل یک معاهده صادر شده اما اعتبار آن ربطی به معاهده ندارد. همچنین می‌گوید خروج از معاهده که مقرراتی درباره خروج از آن مشخص نشده است همین وضعیت را دارد.^{۷۸} گزارشگر ویژه در گزارش چهارم خود مجدداً به موضوع استقلال اعمال یک‌جانبه خاص می‌پردازد و آن را از دیگر نهادهای حقوق بین‌الملل جدا می‌داند. وی بیان می‌کند اعمال یک‌جانبه که در کمیسیون بررسی می‌شوند بایست به روشی محدود و نه موسع، مورد توجه قرار گیرند. پیش‌نویس مواد اصول راهنما باید محدود به اعمالی باشد که صراحتاً به قصد ایجاد آثار حقوقی به روش غیر وابسته در سطح بین‌المللی انجام شده باشد.^{۷۹} با وجود این اختلافات بر سر استقلال عمل یک‌جانبه همچنان بعد از گزارش چهارم بین موافقان و مخالفان ادامه داشت تا اینکه گزارشگر

74. ILC.Ybk.1999.VoL I,P.263.para28.

75. Zemank

76. Zemank,karl,The Legal Foundation of the International System General Course on Public International Law, Vol. 266, in : Collected of the Hague Academy of International law, 1997, p.193.

77. Suy

78. suy,eric, "Some Unfinished New Thoughts on Unilateral Acts of states as a Source of International law", *Journal for Juridical Science* 26(3)(2001), 1-11.

79. UN Doc, A/CN.4/519,P.8.

ویژه در گزارش پنجم بیان کرد: عنصر استقلال از تعریف اعمال یک‌جانبه حذف شد؛ اما گزارشگر ویژه اعتقاد بر عنصر استقلال به عنوان ویژگی مهم اعمال یک‌جانبه دارد و این ویژگی به معنی جدایی از دیگر نهادهای حقوقی حقوق بین‌الملل است. بر این اساس اعمال یک‌جانبه به طور بالقوه و بالفعل خودشان ایجاد اثر حقوقی می‌کنند. همچنان که دیوان بین‌المللی دادگستری در پرونده آزمایش‌های اتمی به عمل یک‌جانبه خاص اشاره می‌کند و ویژگی استقلال چنین اعمالی را تأیید می‌نماید.^{۸۰} با وجود همه این اختلافات نهایتاً کمیسیون در مقدمه اصول راهنما چنین تصویب کرد: اعمال یک‌جانبه دارای مفهوم یک دستی نیست، از یک سو برخی اعمال یک‌جانبه در چهارچوب حقوق بین‌المللی انجام می‌شود. درحالی‌که برخی از اعمال از سوی دولت‌ها و بر اساس آزادی عملی که در فضای بین‌المللی دارند روی می‌دهد. کمیسیون و گزارشگر ویژه آن، بر اساس تصمیمات سابق خود تنها دسته دوم از اعمال را مورد بررسی قرار داده است که منظور از دسته دوم اعمال یک‌جانبه خاص (مستقل) می‌باشد. به نظر نگارنده با توجه به نظر دیوان بین‌المللی دادگستری و اعضای کمیسیون حقوق بین‌الملل و نظرات حقوق دانان بین‌المللی می‌توان نتیجه گرفت که استقلال شرط اساسی برای انجام اعمال یک‌جانبه خاص است.

۴-۲-۳- استقلال تعهد

به موجب حقوق بین‌الملل این امکان برای دولت‌ها وجود دارد که در راستای اعمال ارادی آزاد که به واسطه اصل حاکمیت دولت‌ها در حقوق بین‌الملل پذیرفته شده است، دولتی به طور یک‌جانبه خود را متعهد کند. حقوق بین‌الملل به هر دولتی که دارای شرایط لازم باشد این اختیار را داده است که به میل و اراده خود اقدام به انجام عمل یک‌جانبه نماید. استفاده از این اختیار در واقع ایجاد رویه‌ای است برای تأسیس هنجارهای حقوقی و نه صرفاً برای ایجاد تعهدات متقابل، بلکه همچنین برای ایجاد تعهدات بین‌المللی یک‌جانبه است. در رویه قضایی دیوان در قضیه آزمایش‌های هسته‌ای در این خصوص این چنین اظهار نظر کرده است: با توجه به ماهیت تعهد به هیچ‌کدام از قبول بعدی اعلامیه و یا حتی پاسخ و عکس‌العمل دولتی دیگر برای اینکه اعلامیه مؤثر باشد نیاز نیست؛ وجود چنین نیازی با ماهیت یک‌جانبه عمل حقوقی که بانی آن، آن را به وجود آورده است متناقض است.^{۸۱} بنابراین برای اینکه عمل یک‌جانبه دارای اثر حقوقی شود به هیچ‌واکنشی از سوی دولت دیگر نیاز ندارد. در اینجا مفهوم تعهد این

80. UN Doc, A/CN.4/525,P.99.

81. ICJ Reports 1974,p 153.

است که باید مستقل باشد و اثربخشی آن به هیچ امر دیگر موکول نشود. در قضیه معبد پر آویهر^{۸۲} میان کامبوج و تایلند، دیوان بین‌المللی دادگستری به طور ضمنی تعهد ناشی از اعمال یک‌جانبه را مورد تأیید قرار داد. در این قضیه دولت تایلند مدعی بود که اعتبار نقشه‌های مربوط به مناطق مرزی را که بر اساس آن معبد تاریخی پره آویهر در قلمرو کامبوج واقع می‌شد را نپذیرفته است؛ اما دیوان با بررسی اعمال و رفتار دولت تایلند در طول زمان اعلام کرد که این اعمال حاکی از پذیرش اعتبار این نقشه‌ها دارد و برای دولت تعهدآور است.^{۸۳} قبل از صدور آرای مربوط به قضیه آزمایش‌های اتمی، قضات دیوان در آرای دیگری به اعتبار اعمال یک‌جانبه پرداخته بودند. قاضی اسپندر و قاضی فیتز‌موریس در پرونده آفریقای جنوب غربی علیه آفریقای جنوبی اعلام داشتند: اعلامیه‌های یک‌جانبه شامل تعهدات بوده و قطعاً می‌توانند موجد تعهدات معتبر بین‌المللی باشند؛ اما آنها داخل دسته معاهدات، کنوانسیون‌ها، یا دیگر اشکال توافقات بین‌المللی نمی‌شوند؛ زیرا که آنها فاقد این ویژگی دوجانبگی هستند.^{۸۴} قاضی آمون^{۸۵} در نظریه مخالف خود در پرونده فلات قاره دریای شمال اعلام می‌دارد: دیوان در صدور رأی در این پرونده به دکتترین کاملاً اثبات شده که عمل یک‌جانبه می‌تواند برای دولت‌ها تعهدآور باشد توجه نکرده است.^{۸۶} دیوان نقش قابل توجهی در شناسایی تدریجی اعمال یک‌جانبه به مفهوم حقوقی آن داشته است؛ اما این مفهوم عملاً از مدت‌ها قبل از آرای قضیه آزمایش‌های اتمی شکل گرفته بود. به همین دلیل اقدام دیوان در راستای تعهدآور اعلام کردن اعمال یک‌جانبه نه‌تنها بعدها با مخالفت دولت‌ها روبرو نشد بلکه دولت‌ها در ادامه روند اعتقادی که از سال‌ها قبل شکل گرفته بود بر اعتبار اعمال یک‌جانبه خود تأکید داشتند.^{۸۷} دیوان بین‌المللی در قضیه آزمایش‌های اتمی اذعان داشته که اعمال یک‌جانبه می‌توانند حتی خارج از چهارچوب مذاکرات بین‌المللی ابراز شوند. درست است که هرگاه یک عمل یک‌جانبه مبتنی بر قاعده عرفی یا قراردادی باشد در آن قاعده‌ای وجود دارد که باید دنبال آثار حقوقی آن از جمله نیروی تعهدآورش باشیم. ولی این به آن معنا نیست که اعمالی که منشأ عرفی یا قراردادی ندارند نمی‌توانند تعهدآور باشند. اگر دولتی بخواهد نیروی الزام‌آور بر روی اعمال یک‌جانبه‌اش داشته باشد، می‌تواند و آن به قصد دولت بر می‌گردد.^{۸۸}

82. Preavihar

83. ICJ, Reports, 1962, p.22

84. Ibid, p.478

85. Amon

86. ICJ, Reports, 1969, .120.

87. Christian Eckart, Promise of states under International law, Portland Hart Publishing, 2012, P182.

88. Rubin, op..cit, 3

۴-۲-۴- مطابقت اعمال یک‌جانبه با حقوق بین‌الملل

یکی دیگر از ویژگی‌های اعمال یک‌جانبه مستقل این است که برخلاف قواعد حقوق بین‌الملل نباشند و تعارض و تناقض با حقوق بین‌الملل نداشته باشد به عبارتی عمل یک‌جانبه دولت بایست در چهارچوب مقررات حقوق بین‌المللی بوده، به این معنا که برخلاف معاهدات بین‌المللی و عرف بین‌المللی و قطعنامه‌های الزامی سازمان‌های بین‌المللی نباشد.^{۸۹}

هنگامی که دولتی عمل یک‌جانبه‌ای انجام می‌دهد که در تضاد با یک معاهده بین‌المللی باشد و دولت عضو آن معاهده است، عمل یک‌جانبه دولت مزبور باطل و غیرقانونی است. با عنایت به این قاعده در حقوق بین‌الملل که می‌گوید دولت نمی‌تواند برخلاف تعهدات بین‌المللی اش عمل کند پس بنابراین غیر مشروع بودن موضوع اعمال یک‌جانبه دولت با توجه به این قاعده مطرح می‌شود. دیوان بین‌المللی دائمی دادگستری در قضیه ویمبلدون^{۹۰} در خصوص بررسی موضوع اعلام بی‌طرفی دولت آلمان و تعهدات آن کشور بر اساس قرارداد صلح ورسای (۱۹۱۹) چنین رأی داد که اعلام بی‌طرفی دولت آلمان که عمل یک‌جانبه آن دولت محسوب می‌شود، نمی‌تواند بر شرایط معاهده صلح ورسای برتری و حکومت داشته و در تناقض با آن باشد.^{۹۱} یکی دیگر از شرایط ماهوی اعمال یک‌جانبه دولت‌ها رعایت قواعد آمره بین‌المللی است به این نحو که عمل مزبور ناقض قاعده آمره نباشد. همان‌طور که میدانیم قاعده آمره حقوق بین‌الملل قاعده‌ای است که به وسیله کل جامعه بین‌المللی کشورها به عنوان قاعده‌ای تخلف‌ناپذیر، که تنها با یک قاعده بعدی حقوق بین‌الملل، با همان ویژگی قابل تعدیل می‌باشد، پذیرفته و مورد شناسایی قرار گرفته است. در حال حاضر اصولی هستند که به عنوان قواعد آمره توسط جامعه بین‌المللی پذیرفته و به رسمیت شناخته شده است که به مهم‌ترین آنها اشاره می‌کنیم: الف) اصل وفای به عهد ب) اصل حسن نیت ج) اصل منع توسل به زور و تحریم جنگ د) اصل دفاع مشروع ه) اصل منع کشتار جمعی ل) اصل منع بردگی ر) اصل عدم تبعیض نژادی ز) اصل حق ملت‌ها بر تعیین سرنوشت خود م) اصل احترام به حاکمیت، استقلال و تمامیت سرزمینی کشورها. زمانی که معاهدات بین‌المللی ناگزیر از رعایت قوانین آمره هستند به طریق اولی اعمال یک‌جانبه نیز بایست به تبعیت از قواعد آمده ابراز شوند.^{۹۲} ماده ۸ اصول راهنمای قابل اجرا نسبت به اعمال یک‌جانبه دولت‌ها که قادر به

89. Skubiszewski, (k), unilateral acts of states" in Bedjaoui, international law, ;Achievement and prospects "UNESCO and Martinus Nijhoff publishers, 1991, p230.

90. Wimbledon

91. PCIJ, 1923, ser.A, No, 1, p.29.

92. Erzsébet, Csatlós. "Miskolc Journal of International Law" *The Legal Regime of Unilateral Act of*

ایجاد تعهدات حقوقی هستند، بیان می‌دارد: اعلامیه یک‌جانبه‌ای که در مغایرت با قاعده آمره حقوق بین‌المللی است، باطل است. گزارشگر ویژه کمیسیون حقوق بین‌الملل در گزارش دوم خود به ضرورت عدم مغایرت اعمال یک‌جانبه با قواعد آمره به عنوان شرط اعتبار این عمل تصریح می‌کند.^{۹۳} اعمال یک‌جانبه دولت‌ها همچنین نباید ماهیتی در تضاد با قطعنامه‌های سازمان‌های بین‌المللی که از حقوق قانونی ملت‌ها حمایت می‌کند، باشد. برخی از قطعنامه‌ها و تصمیمات سازمان‌های بین‌المللی ماهیت خود را از قواعد آمره و اصول کلی حقوقی کسب می‌کنند، لذا اگر اعمال یک‌جانبه برخلاف آنها باشد نامشروع خواهند بود. ایالات متحده در تاریخ ۲۸ ژوئن ۱۹۸۰ قانونی را تصویب کرد که به اتباع آمریکایی اجازه می‌داد منابع موجود در نواحی بین‌المللی را کشف و بهره‌برداری کنند. از آنجایی که این قانون به شکل یک‌جانبه از طرف ایالات متحده ابراز شده بود برخلاف قطعنامه ۲۷۴۹ مجمع عمومی سازمان ملل که طی آن بستر و کف اقیانوس‌ها را خارج از حدود صلاحیت ملی دولت‌ها دانسته، عملی غیرقانونی تلقی گردید. در واقع کشورهای دیگری مثل فرانسه آلمان ژاپن و شوروی به انگلیس نیز قبلاً قوانین مشابهی برخلاف این قطعنامه تصویب کرده بودند که باطل بود؛ زیرا این قطعنامه حداقل این تعهد را ایجاد نموده بود که دولت‌هایی که در تصویب آن شرکت داشته و یا با تصویب آن صریحاً مخالفت نکرده بودند، با اجرای اصل حسن نیت از ارتکاب اعمال برخلاف این قطعنامه خودداری نمایند.^{۹۴}

۴-۳- اعمال یک‌جانبه و قاعده استاپل

استاپل از دسته اعمال و رفتارهای یک‌جانبه است که در اکثر نظام‌های حقوقی وارد شده و موجد آثار حقوقی است. مراجع دآوری و قضایی بین‌المللی در رسیدگی‌های خود به قضایای مطروحه نزد آنان بر مبنای استاپل رأی صادر کردند. با توجه به قاعده استاپل اگر دولتی نشان دهد که موافق با رفتار خاصی است، نمی‌تواند بعداً مدعی انکار آن باشد.^{۹۵} این مفهوم در نظام‌های حقوقی با نام‌های مختلف است. در نظام حقوق کامن لا به عنوان استاپل و در نظام حقوق مدون با عناوین دیگری از جمله منع اقدام متعارض نام گرفته و هدف آن با هر نامی که باشد جلوگیری از رفتار متناقض و متعارض است.^{۹۶} یکی دیگر از چالش‌های کمیسیون حقوق بین‌الملل در بررسی اعمال یک‌جانبه تفاوت بین اعمال یک‌جانبه و

States 7(1)(2010), 52.

93. Guiding Principle 8, *ibid*.

94. Dupuy, *op.cit.*, 42.

95. Klabbers, Jan, *International law*, New York: Cambridge University Press, 2013, P.154.

96. Kulick, Andreas, "About the Other of Cart and Horse, among other things: Estoppel in the Jurisprudence of International Investment Arbitration Tribunals", *EJIL* 27(1)(2016), 108.

استاپل است؛ که در بررسی‌های نهایی برای تدوین اصول راهنما، یکی از ضعف‌های اصول راهنما تلقی می‌شود زیرا که مرز بین اعمال یک‌جانبه خاص و رفتاری که منجر به استاپل می‌شود مشخص نشده است و در ادامه به این موضوع می‌پردازیم.

۴-۳-۱- مفهوم قاعده استاپل

واژه استاپل از نظر لغوی به معنای مانع می‌باشد و ریشه در زبان فرانسه دارد.^{۹۷} این لغت دلالت بر مفهوم یک قاعده حقوقی در سیستم‌های حقوقی مختلف دارد. در فرهنگ انگلیسی - فارسی اغلب معادل خاصی برای استاپل در نظر گرفته نشده است. باین‌حال در کتب و مقالات حقوقی دو تعریف موسع و مضیق برای مفهوم قاعده استاپل به کار برده شده است. مفهوم مضیق آن شامل اصل عدم تناقض کرداری یا گفتاری مانند منع تناقض‌گویی به زبان دیگری یا منع انکار بعد از اقرار در مراجع قضایی است. درحالی‌که مفهوم موسع آن با داشتن قلمرو وسیع، مفاهیم دیگری از قبیل رضایت، سقوط حق، ترک حق، تنفیذ و اهمال در مطالبه حق را دربرمی‌گیرد.^{۹۸} در نوشته‌های حقوقی از استاپل تعاریف مختلفی توسط حقوق‌دانان، مطرح شده است؛ که در ادامه به تعدادی از آنها اشاره می‌شود. فرهنگ حقوقی بلک، استاپل را چنین تعریف می‌کند: استاپل عبارت است از اینکه یک طرف دعوا از مطالبه حقی به ضرر دیگری که به اعمال و رفتار آن اعتماد و مطابق آن عمل کرده است، منع می‌شود. استاپل هنگامی مطرح می‌شود که شخص به موجب قانون از سخن گفتن برخلاف سند یا فعل خودش ممنوع شود.^{۹۹} تعریف لنگان^{۱۰۰} نیز از استاپل این‌چنین است: استاپل متضمن ممنوعیت طرف دعوا از اثبات یا رد موضوع خاصی است، بر این اساس که وجود یا عدم آن، سابقاً به وسیله یک عمل حقوقی، به طور قطعی علیه عموم یا شخص خاصی احراز شده است.^{۱۰۱} تاپر کلین^{۱۰۲} در این مورد می‌گوید: هنگامی که استاپل یک طرف دعوا را ملزم می‌کند، وی از انکار، اظهار یا استناد به وجود واقعیت معینی ممنوع خواهد بود؛ و در واقع استاپل ممنوعیت یکی از طرفین دعوی است در انکار یا رد آنچه قبلاً در یک مرجع قضایی گفته یا انجام داده و یا وانمود کرده است.^{۱۰۳} استاپل در اصل نهادی است که از حقوق انگلستان نشأت

97. A Martin, *A Concise Dictionary of Law* (New York: Oxford University Press, 1990), 153.

98. Mustill, J Michael & Stewart c Boyd, *Commercial Arbitration* (London: Butterworths, 2001), 174.

99. H.C Black, *Blacks Law Dictionary* (West Group, 2009), 285-286.

100. Langan

101. P.St.J Langan, *Civil Procedure and Evidence* (London: Sweet & Maxwell, 1976), 168.

102. Tapper Colin

103. Tapper Colin, *Cross on Evidence* (London: Butterworths, 1990), 73.

گرفته، به این معنی که این قاعده مانع می‌شود که یکی از طرفین بتواند در برابر یک دادگاه انگلیسی، موضعی داشته باشد که با موضع قبلی وی مخالف است. قاعده استاپل در تصمیمات داوری یا قضایی بین‌المللی مورد اشاره و استناد قرار گرفته است؛ و به عنوان یک قاعده دادرسی به کار برده می‌شود و طبق این قاعده، طرفی که مطالبی را اعلام کرده است، از انکار آن مطلب در مقابل آن طرفی که به آن اعتماد نموده منع می‌شود.

۴-۳-۲- تفاوت بین قاعده استاپل و اعمال یک‌جانبه

همان‌طور که بیان شد استاپل به عنوان یک قاعده دادرسی به کار برده می‌شود و به وسیله آن طرفی که مطالبی را اعلام کرده است از انکار آن مطلب در مقابل طرفی که به آن اعتماد نموده منع می‌شود. در استاپل اعتماد زیان‌بار از سوی دولت طرف مقابل (طرف مقابل بانی عمل) لازم است و تا چنین اعتمادی صورت نگرفته باشد نمی‌توان به قاعده استاپل استناد کرد. در خصوص اعتماد زیان‌بار و اعمال یک‌جانبه، هیگینز^{۱۰۴} چنین می‌گوید: به نظر می‌رسد که اعتماد زیان‌بار یک دولت، می‌تواند برای انکار عمل یک‌جانبه حتی وقتی که عمل یک‌جانبه رأساً به عنوان عملی الزام‌آور در نظر گرفته نشده است، استفاده شود.^{۱۰۵} اعتماد زیان‌بار به این معنی است که یک دولت پس از علم و آگاهی نسبت به مواضع دولت دیگر (که از سوی آن دولت اعلام شده) و با اعتماد به این مواضع اعمالی را انجام دهد. پس از این اعتماد دولت مقابل که مواضع خود را بیان کرده، در عدول از این مواضع ممنوع می‌گردد. باوجود این در بین حقوق دانان در خصوص تبیین ماهیت استاپل اختلافات شدید وجود دارد که این اختلافات در کمیسیون حقوق بین‌الملل نمود پیدا کرد. مولر^{۱۰۶} از حقوق دانان بین‌المللی بیان می‌کند: طرفی که به استاپل استناد کرده و آن را مطالبه می‌کند، می‌بایست به این امر توجه داشته باشد که با این استناد و مطالبه، کلیه نتایج حقوقی ناشی از این اقدام را در خصوص خود، نسبت به دول دیگر تقبل کرده و به آن متعهد خواهد شد.^{۱۰۷} در ادامه بحث و بررسی‌ها در کمیسیون حقوق بین‌الملل یکی از موضوعاتی که به بن‌بست رسید، تفکیک میان اعمال یک‌جانبه دولت و استاپل بود؛ که بررسی تحلیلی اختلاف بین اعمال یک‌جانبه و قاعده استاپل از موضوع این مقاله خارج است.

اما عملکرد کمیسیون به این نحو بود که گزارشگر ویژه در اولین گزارش خود تنها چند جمله در مورد

104. Higgins

105. HIGGINS_Rosalin, OP.Cit, P.36.

106. Muller

107. MULLER-Jorg Paul and Thomas Cottier, Estoppel, EPIL, Vol.7, North-Holland, 1984, p.78.

ارتباط بین اعمال یک‌جانبه و استاپل اختصاص داد.^{۱۰۸} به نظر رودریگز سدنو اثرات حقوقی استاپل ناشی از اعمال یک‌جانبه است، در حالی که اثرات حقوقی اعمال یک‌جانبه از قصد مستقل دولت ایجادکننده آن عمل، در سطح بین‌المللی نشأت می‌گیرد.^{۱۰۹}

نظرات گزارشگر ویژه، نتوانست اعضای کمیسیون را قانع کند. برخی از اعضا مخصوصاً برانلی عقیده داشت که بررسی استاپل باید قسمتی از موضوع کار کمیسیون در خصوص اعمال یک‌جانبه باشد. برانلی اظهار کرد: بسیاری از حقوق‌دانان بین‌المللی معتقدند که استاپل بخشی از حوزه اعمال یک‌جانبه دولت‌هاست^{۱۱۰} برخی دیگر از قبیل پله عقیده داشتند که وارد کردن موضوع استاپل در حوزه کار کمیسیون در خصوص اعمال یک‌جانبه بی‌مورد است. به نظر وی اعمال یک‌جانبه در بعضی موارد باعث استاپل می‌شوند.^{۱۱۱}

عدم توافق در مورد افزودن استاپل در جلسات بعدی کمیسیون ادامه پیدا کرد و بارها از گزارشگر ویژه درخواست شد که ارتباط بین این دو مفهوم را روشن کند، اما گزارشگر ویژه این درخواست‌ها را نادیده گرفت. عدم تفکیک بین استاپل و اعمال یک‌جانبه در اصول راهنما ۲۰۰۶ قابل مشاهده است. همان‌طور که قبلاً ذکر شد عملاً تشخیص اینکه اثرات حقوقی عمل یک‌جانبه ناشی از قصد دولت ایجادکننده آن عمل یا اینکه ناشی و تحت تأثیر دیگر موضوعات حقوق بین‌المللی است، بسیار مشکل است. اصل راهنمای شماره یک، برای تعیین عامل قطعی ایجادکننده اثرات حقوقی اعمال یک‌جانبه، بین قصد دولت ایجادکننده عمل و استناد سایر دولت‌ها به این عمل مردد است. به نظر می‌رسد اصول راهنما به جای مشخص کردن تمایز میان این دو پدیده، آنها را در هم می‌آمیزد؛ و مشخص نمی‌کند که یک عمل یک‌جانبه وقتی الزام‌آور است که قصد دولت ایجادکننده اثبات شود یا وقتی که مخاطبان عمل یک‌جانبه به آن استناد کنند؟ در حقیقت برای این سؤال نمی‌توان بر اساس اصول راهنما، پاسخی یافت. در عمل یک‌جانبه عنصر اعتماد مخاطب وجود ندارد زیرا که چنین عنصری عمل یک‌جانبه را از ویژگی یک‌جانبه بودن آن خارج می‌کند. به این دلیل رودریگز سدنو در گزارش نخست خود در مورد اعمال یک‌جانبه بیان کرد: که عنصر الزام‌آور استاپل برخلاف اعمال یک‌جانبه بر عملی دیگر یعنی اعتماد و اطمینان دولت مخاطب وابسته است.^{۱۱۲} چون در مورد استاپل نیاز به اعتماد مخاطبان است

108. V. Rodríguez Cedeño, supra note 57, para. 131.

109. Ibid

110. Statement by Brownlie in Summary Record of the 2525th Meeting, supra note 58, para. 25.

111. Statement by Pellet, ibid., para. 38.

112. UN Doc, A/CN.4/486,P.346.

و ایجاد تعهد بستگی به گذشت زمان از انجام رفتار یا عمل از سوی دولت نخست دارد. درحالی‌که در عمل یک‌جانبه عنصر اعتماد نقشی ندارد و صرفاً قصد دولت مباشر عمل اهمیت دارد. در واقع عمل یک‌جانبه در روابط حقوقی تعهدی ایجابی یا سلبی ایجاد می‌کند، درحالی‌که در استاپل این چنین نیست؛ زیرا که استاپل صرفاً دولت مربوطه را از انجام عملی که مغایر با عمل یا رفتار یا دیدگاه سابقش بوده منع می‌کند.^{۱۱۳} به عبارت دیگر استاپل شکل رفتار دولت‌ها را محدود می‌کند بدون آنکه تعهد ماهوی برای آن دولت در بر داشته باشد. آنچه اهمیت دارد این است که عمل یک‌جانبه نهادی مستقل در حقوق بین‌الملل به حساب می‌آید، زیرا که این دسته از اعمال یک‌جانبه که در حوزه‌های دیگر حقوق بین‌الملل همچون حقوق معاهدات یا حقوق عرفی قرار می‌گیرند به عنوان عمل یک‌جانبه به معنای خاص تلقی نمی‌شوند؛ اما استاپل متضمن این استقلال مفهومی نیست. برخی حقوق‌دانان استاپل را یکی از اصول کلی حقوقی می‌دانند چراکه استاپل در بسیاری از نظام‌های حقوق داخلی وجود دارد، باوجوداین برخی میان جایگاه عرفی استاپل یا جایگاه مربوط به اصول کلی حقوقی تردید دارند.^{۱۱۴} (۳) به هر روی استاپل برخلاف عمل یک‌جانبه حوزه مستقل به خود را ندارد و عناصر تشکیل‌دهنده آن با عمل یک‌جانبه متفاوت است و عملاً در دسته اعمال یک‌جانبه قرار نمی‌گیرند.

نتیجه‌گیری

دو مشکل اصلی که کمیسیون در تلاش‌های خود برای تدوین اعمال یک‌جانبه با آنها روبه‌رو بود، ناشی از گزارش‌هایی ارسال شده توسط رودریگز سدنو است. این دو مشکل عبارتند از: اول اینکه، گزارش‌ها مبتنی بر مطالعات مورد به مورد بوده‌اند که حاصل بررسی موردی کشورهایی بوده که اعمال یک‌جانبه از خود نشان داده‌اند، بدون آنکه به یک نتیجه کلی دست پیدا کند تا بتوان این نتیجه را در تمام موارد اعمال نمود. دوم اینکه، این گزارش‌ها تا حد زیادی از مدل‌های موجود در کنوانسیون وین راجع به حقوق معاهدات پیروی می‌کرد، از این رو، کمیسیون را از متمرکز شدن بر روی مشکلاتی که اعمال یک‌جانبه در عمل ایجاد می‌کنند، منحرف می‌کرد. از آنجاکه فعالیت کمیسیون حقوق بین‌الملل و گزارش‌هایی آن ضعف اساسی دارد، در خصوص اصول راهنما مصوب ۲۰۰۶ همان‌طور که قبلاً مورد بررسی قرار گرفت، می‌توان در سه بخش ضعف‌های اساسی آن را برشمرد: ۱- فقدان هرگونه ابزاری که مشخص کند آیا

113. Kulick, Op.cit, 109

114. MacGibbon, I. C, "Estoppel in International law", *International & Comparative Law Quarterly* 7(3) (1958), 470.

دولت مزبور قصد آن را دارد که توسط اعمال یک‌جانبه خود، متعهد شود؛ ۲- فقدان یک تعریف اساسی و جامع از یک‌جانبه بودن رفتار دولت؛ ۳- عدم موفقیت در تعیین حدود و مرز بین رفتار یک‌جانبه دولت‌ها و قاعده استاپل. کمیسیون حقوق بین‌الملل از سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۶ به مدت ده سال را به کار بر روی تدوین موضوع اعمال یک‌جانبه دولت‌ها گذراند و در پایان، در بسیاری از موضوعات در تدوین اصول راهنما، نتوانست پیشرفتی داشته باشد. کمیسیون حقوق بین‌الملل با ارائه دستورکارهایی که مشکلات موجود در این مفهوم را تفسیر می‌کردند، کار خود را به پایان رساند. مشکلاتی که کمیسیون حقوق بین‌الملل با آنها روبرو شد نشان می‌دهد که اعمال یک‌جانبه هنوز هم طبق قواعد حقوق بین‌الملل، تنها کمی قانونی هستند؛ این اعمال هنوز مبهم هستند و کاربرد آنها مشکل است و در نتیجه، به اندازه کافی پایه‌گذاری نشده‌اند. نتیجه کار کمیسیون حقوق بین‌الملل نشان می‌دهد که برای این مفهوم که اعمال یک‌جانبه چه هستند یا چه موقع می‌توان آنها را به کار برد، یک معنای پیوسته و منطقی وجود ندارد. به نظر می‌رسد که اعمال یک‌جانبه دولت‌ها، حداقل در یک دسته‌بندی کلی، گنجایش تدوین جامع را ندارد و بایست این اعمال به شکل مستقل و خاص دسته‌بندی و عناصر آن مورد بررسی قرار بگیرد تا بتواند در حقوق بین‌الملل قاعده‌مند شوند.

BOOK & Article

- Schwarzenberger, (G), *International Law*, v.2, London: Steven and sons, 1957.
- Dupuy, (v), *A hand book on the new law of the sea*. Martinus Nijhoff publishers, 1991.
- Degan, V. D. —*Unilateral Act as a Source of Particular International Law*. Finnish Yearbook of International Law. vol. 5(1994).
- _HIGGINS_ *Rosalin, International Law and how we use it*, Clarendon Press, 1995.3
- Rubin, (A), "The International Legal effects of unilateral declaration". *A.J.I.L.*, Vol.71, 1977.
- Skubiszewski, (k), *unilateral acts of states. in Bedjaoui, international law, ;Achievement and prospects*. UNESCO and Martinus Nijhoff publishers, 1991.
- Erzsébet, Csatlós. "The Legal Regime of Unilateral Act of States". *Miskolc Journal of International Law*. , Vol 7, (2010).
- A Martin, *A Concise Dictionary of Law*. New York: Oxford University Press, 1990.
- Mustill, J Michael & Stewart c Boyd. *Commercial Arbitration*. London: Butterworths, 2001.
- _H.C Black, *Blacks Law Dictionary*. West Group, 2009.
- P.St.J Langan, *Civil Procedure and Evidence*. London: Sweet & Maxwell, 1976.
- Tapper Colin, *Cross on Evidence*. London: Butterworths, 1990.
- MULLER- *Jorg Paul and Thomas Cottier, "Estoppel"*, *EPIL*, Vol.7, North-Holland, 1984.
- Eckart, Christian, *Promise of states under International law*, Portland Hart Publishing, 2012.
- MacGibbon, I. C, "Estoppel in International law", *International & Comparative Law Quarterly*, Vol. 7, Issue.3, 1958.
- Kulick, Andreas, "About the Other of Cart and Horse, among other things: Estoppel in the Jurisprudence of International Investment Arbitration Tribunals", *EJIL*, Vol 27, No1, 2016.
- Klabbers, Jan, *International law*, New York: Cambridge University Press, 2013.
- suy, Eric, "Some Unfinished New Thoughts on Unilateral Acts of states as a Source of International law", *Journal for Juridical Science*, 26(3)(2001).
- Zemank, karl. *The Legal Foundation of the International System General Course on Public International Law*, Vol. 266, in: *Collected of the Hague Academy of International law*, 1997.
- Fitzmaurice, Sir Gerald, "The law and procedure of the International Court of Justice 1951-54: Treaty Interpretation and Other Treaty Points", *BYIL*, Vol.33, 1957.
- Rubin, Alferd, "The International Legal Effects of Unilateral Declaration", *AJIL* 71(1977).
- Verzijl(t.h.w), *International law in historical perspective*. nijhof-leiden, 1973.
- Fidler, (w), *Unilateral acts in international law*, in *Bernhardt Encyclopedia in public international law*, instalment 7, 1984.

Documents

- General Assembly resolution, 1996.
- Summary Record of the 2722nd Meeting, un Doc.

- Summary Record of the 2771st Meeting, un Doc
 - Summary Record of the 2726th Meeting, un Doc
 - Summary Record of the 2818th Meeting, supra note.
 - Summary Record of the 2854th Meeting, un Doc.
 - Report of the ilc on the Work of Its 58th Session, un Doc.
 - Summary Record of the 2853rd Meeting, un Doc.
 - Sixth Report on Unilateral Acts of States, un Doc.
 - Report of the ilc on the Work on Its 55th Session, un Doc.
 - Report of the ilc on the Work of Its 56th Session, un Doc
 - Summary Record of the 2853rd Meeting, supra note 35.
 - Summary Record of the 2722nd Meeting, supra note 11.
 - Summary Record of the 2772nd Meeting, supra note 15.
 - Third Report on Unilateral Acts of States, un Doc.
 - Report of the ilc on the Work of Its 52nd Session, un Doc.
 - Summary Record of the 2526th Meeting, un Doc.
 - First Report on Unilateral Acts of States, un Doc.
 - Summary Record of the 2813th Meeting, supra note 41.
 - Report of the ilc on the Work of Its 56th Session, supra note 41, p. 225, para. 213.
 - Summary Record of the 2525th Meeting, supra note 58.
 - Second Report on Unilateral Acts of States, un Doc.
 - Summary Record of the 2603rd Meeting, un Doc.
 - UN Doc, A/CN.4/486.
 - UN Doc, A/CN.4/519.
 - UN Doc, A/CN.4/525.
 - UN Doc, A/CN.4/486.
 - ICJ, Reports, 1969.
 - ICJ Reports 1974.
 - PCIJ, 1923, ser. A, No, 1.
- ILC Yearbook
- Yearbook of the ilc 2003, Vol.i.
 - Yearbook of the ilc 2002, Vol.i.
 - Yearbook the ilc 2006, Vol.ii.
 - Yearbook of the ilc 2003, Vol.ii.
 - Yearbook of the ilc 2000, Vol. i.
 - Yearbook of the ilc 1998, Vol. i.
 - Yearbook of the ilc 1999, Vol. i.
 - Yearbook of the ilc 2004, Vol. ii,
 - Yearbook of the ilc 2004, Vol. i.

Cases

- Case of Certain Norwegian Loans (France v. Norway) (1957) I.C.J
- Case concerning the Frontier Dispute, icj Reports 1986.
- Nuclear Tests Case, Australia vs France, icj Reports, 1974.
- ICJ, Nuclear Tests (Australia v. France), Judgment of 20 December 1974.